

Primjedbe koje ukazuju na “očite propuste” ili “činjenične netočnosti” primjenjive na cijelo Završno izvješće

Primjedbe koje ukazuju na “očite propuste” ili “činjenične netočnosti” u Završnom izvješću:

1. Znatan broj preporuka za poboljšanje te tvrdnji Stručnog povjerenstva u dijelu „Analiza“ ne temelje se na „elementima standarda“ i „primjerima dokaza“ sadržanim u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, a temeljem kojeg se daje ocjena kvalitete od nezadovoljavajuće do visoke razine kvalitete u postupku vrednovanja pojedinog sveučilišnog visokog učilišta.
2. Također, u Završnom izvješću na mnogo mjesta je očito kako se pojedine tvrdnje, preporuke za poboljšanje, pa onda i predložene ocjene kvalitete pojedine teme ili podteme ne temelje na činjeničnom stanju, odnosno priloženim dokazima sadržanim u dokumentu Samoanaliza. U daljnjem očitovanju na pojedine teme navedeni su konkretni primjeri argumentirani povezivanjem na određeni dio odnosno stranicu Samoanalize. Za razliku od samoanalize ostalih pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj koji su ranije bili predmetom vrednovanja, Samoanaliza Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu strukturirana je ne samo po pojedinom standardu, nego zasebno i pregledno i po svakom pojedinom elementu standarda, navodeći pritom i sve primjere dokaza. Takav koncept zasigurno je omogućavao preciznu vidljivost, bolju preglednost i lakše snalaženje u dokumentu Stručnom povjerenstvu pa tim više čudi da se iz Samoanalize selektivno koristilo samo pojedine elemente, dok se druge, povoljnije nije uzelo u obzir.
3. Povezujući prve dvije ovdje iznesene primjedbe, evidentno je kako su pojedine tvrdnje i preporuke Stručnog povjerenstva neutemeljene i netočne, s obzirom da se ne temelje na činjenicama odnosno empirijskim dokazima koje su sastavni dio Samoanalize ili se ne temelje na *propisanim* elementima standarda i primjerima dokaza.
4. Posljedično, u standardima odnosno temama u kojima su sadržani navedeni propusti i netočnosti, predložena ocjena kvalitete nije propisno utemeljena i objektivna. Naime, iz nepotpuno ili pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja (a primjerima za to, nažalost, obiluje Završno izvješće) nemoguće je izvesti ispravan zaključak odnosno zaključke o ocjeni. Bazirajući se na netočno utvrđenom činjeničnom stanju, dio ocjena iz Završnog izvješća nije pravilno određen. Dodatno, Samoanaliza Fakulteta izrađena je temeljem dokumenta *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*. Pravni fakultet u Zagrebu je čvrstog uvjerenja da su jedini činjenično i pravno relevantni oni elementi koji su podložni vrednovanju, kao i način dokazivanja ispunjavanja tako određenih elemenata, upravo, samo i isključivo oni koji su navedeni u citiranom dokumentu. Da nije tako taj dokument ne bi mogao ostvariti svrhu svojeg postojanja. Fakultet nije ni na koji način mogao dokazati postojanje (ili nepostojanje) elemenata za koje to nije od nas zatraženo ili za koje nije ni iz čega mogao iščitati da bi mogli biti relevantni za postupak reakreditacije. Na ovaj način je Stručno povjerenstvo

svoje ocjene na previše mjesta temeljilo na novostvorenim, naknadnim i vlastitim elementima standarda i primjerima dokaza, što je Fakultet stavilo u poziciju koja po pravnom okviru nije dopuštena – da bi trebao dokazivati elemente koji nisu unaprijed opisani u temeljnom reakreditacijskom dokumentu dokaznim sredstvima koje odudarajući od predviđenih kreira samo Stručno povjerenstvo.

5. Iz teksta Završnog izvješća proizlazi kako Stručno povjerenstvo ne poznaje način na koji je sustav osiguravanja kvalitete pravno uređen, osobito u dijelu koji se odnosi na funkcionalnu povezanost sveučilišta i fakulteta u njegovom sastavu, a koja je uređena u nekoliko zakona. Kao i svi drugi fakulteti, Pravni fakultet je dužan pridržavati se i provoditi sve opće akte Sveučilišta u Zagrebu te ne samo da nije dužan nego ni ne smije imati strateške i druge dokumente te opće akte koji bi izlazili iz okvira koje je odredilo Sveučilište u Zagrebu. Fakultet je dužan slijediti politike i procedure Sveučilišta u Zagrebu.
6. Pojedininim preporukama za poboljšanje Stručno povjerenstvo proturječi vlastitim tvrdnjama iznesenim u dijelu “Analiza”. Takve se proturječnosti specificiraju i objašnjavaju u očitovanjima na pojedine teme dalje u tekstu ovog očitovanja na Završno izvješće.
7. Cjeloviti uvid u Završno izvješće bjelodano pokazuje temeljno u njemu sadržano proturječje kako Fakultet ima kvalitetan znanstveni rad te njime, ali i na niz drugih načina daje veliki doprinos zajednici, a da se to ne odražava u kvaliteti nastave. Kako bi bilo moguće da profesori koji toliko puno i na visokoj razini kvalitete doprinose razvoju temelja i elemenata pravnog sustava u zemlji imaju nisku kvalitetu nastave? Ovu temeljnu proturječnost Stručno povjerenstvo nije ni pokušalo obrazložiti. Dodatno, čak se u samom Završnom izvješću izričito ističe da se studentima „nudi vrlo kvalitetan sadržaj na profesionalan način“, da je studij „visoke kvalitete“ i sl., a onda se to ne odražava u ocjenama pojedinih tema i podtema.
8. Premda se na Fakultetu izvodi 21 studijski program, o velikom broju njih Stručno povjerenstvo uopće se nije očitovalo pa proizlazi da ih nije ni uzelo u obzir. Primjerice, nije se izjasnilo, pa vjerojatno ni uzelo u obzir, o stručnim preddiplomskim studijima u području javne uprave i javnih financija, specijalističkom diplomskom stručnom studiju javne uprave, kao i sveučilišnim studijskim programima u području socijalnog rada i socijalne politike, a koji su po načinu oblikovanja i sadržaju na razini najboljih svjetskih programa te su služili kao uzori kad su ih uvodila druga visoka učilišta u Hrvatskoj. O kvaliteti tih studijskih programa Fakultet je mogao pribaviti čak i mišljenje međunarodnih strukovnih asocijacija. Ti su studijski programi prilikom inicijalne akreditacije, pa i u tijeku prethodne reakreditacije, dobili visoke ocjene. Ostalo je prešućeno da je Fakultet dobio dopusnicu na izvođenje novog doktorskog studija *Pravne znanosti*, osmišljenog i ustrojenog na razini najmodernijih doktorskih studijskih programa prava u svijetu.
9. Stručno povjerenstvo ne samo da nije pravilno i nepristrano uzelo u obzir ogromne poteškoće s kojima se Fakultet suočio zbog više sile, zbog dvaju potresa (u ožujku 2020. i krajem prosinca 2020.) koji su nanijeli ogromne štete zgradama Fakulteta i koje je Fakultet vlastitim sredstvima poslije svakoga od tih potresa obnovio, nego je posljedice tih objektivnih – vanjskih - okolnosti prikazalo kao subjektivne slabosti i iz toga predložilo niske ocjene kod određenih podtema. Valja napomenuti da zgrada u kojoj je sjedište

Fakulteta nije u vlasništvu Fakulteta, tako da kašnjenje u početku njezine obnove ne smije biti stavljeno na teret Fakulteta, jer on nije u mogućnosti upravljati procesom obnove te zgrade. U njoj su oštećeni namještaj, oprema, knjižnica s knjigama i časopisima, informatička dvorana s kompjutorima, i druga vrijedna imovina. Sve je to Fakultet sam, ulažući ogromni napor, svojim vlastitim sredstvima nadomještao, osiguravajući iz vlastitih sredstava nove dvorane, novu opremu, novi prostor za Knjižnicu i čitaonicu, itd. Stručno povjerenstvo nije pozitivno vrednovalo taj ogromni hendikep koji se pogodio Fakultet u neposrednoj prošlosti. Stručno povjerenstvo nije kao pozitivno (nego upravo suprotno) vrednovalo goleme napore koje je Fakultet poduzeo kako bi studenti i nastavni proces u što manjoj mjeri osjetili sve te poteškoće (u prvom redu prostorne), što ostavlja dojam neobjektivnog pristupa sagledavanju stvarnog stanja u kojem se odvija rad Fakulteta. Ocjene se ne bi trebale temeljiti na pretpostavci da Fakultet djeluje u idealnim vanjskim okolnostima nego bi trebale uzeti u obzir stvarno stanje i njegove stvarne uzroke.

10. Ovdje istaknute nepravilnosti u postupku vrednovanja u pogledu netočnih, neargumentiranih, proturječnih te neutemeljenih tvrdnji ozbiljno dovode u pitanje vjerodostojnost postupka vrednovanja kojem je Fakultet bio izložen. Dva druga istovrsna visoka učilišta u Republici Hrvatskoj bila su prije kraćeg vremena također vrednovana u postupcima reakreditacije, a način i rezultati tih postupaka su vidljivi iz izvješća koja je na svojim mrežnim stranicama objavila Agencija za znanost i visoko obrazovanje Republike Hrvatske. U usporedbi s njima, kriteriji (standardi i dokazi) vrednovanja propisani *Standardima za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije* nisu na jednak način primijenjeni na vrednovanje Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, nego mu se pokušava nametnuti drugačije, bitno strože tumačenje jednih te istih standarda vrednovanja, pritom ne uzimajući da ni jedno od ostalih istovrsnih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj nije pogođeno prirodnim nepogodom kao Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Primjedbe po pojedinim temama koje ukazuju na “očite propuste” ili “činjenične netočnosti” u Završnom izvješću

I. Interno osiguravanje kvalitete i društvena uloga visokog učilišta

1.1. Visoko je učilište uspostavilo funkcionalan sustav unutarnjeg osiguranja kvalitete.

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Treba izraditi formalnu strategiju Fakulteta koja bi bila usklađena s nacionalnim propisima i koja bi pokrivala sva područja razvoja Fakulteta (nastavu, istraživanje, studente, prostor, ulogu u lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj zajednici).*

Fakultet od 2013. godine ima formalnu strategiju usklađenu s nacionalnim propisima koja pokriva sva područja razvoja. U postupku izrade je nova strategija razvoja i pripadajući akcijski plan. U Samoanalizi, str.7, pobrojani su svi strateški dokumenti.

- *Postupak usvajanja takve strategije treba biti što inkluzivniji kako bi se raznim dionicima omogućilo da doprinesu izradi strategije. Na temelju toga treba usvojiti akcijski plan za narednih pet godina.*

U svim do sada provedenim postupcima usvajanja strateških dokumenata, Fakultet je bio u potpunosti inkluzivan prema svim unutarnjim, ali i vanjskim dionicima.

- *Godišnjim izvješćima o radu treba osigurati provjeru napretka Fakulteta u svim područjima pokrivenim tim dvama dokumentima.*

Već dugi niz godina, u skladu s propisima Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet usvaja godišnja izvješća te planove aktivnosti u skladu s ostvarenim pokazateljima u prethodnom razdoblju. Navedeni dokumenti, usvajani na Fakultetskom vijeću, za posljednje petogodišnje razdoblje pobrojani su na str. 7. Samoanalize.

Nisu točne dvije početne tvrdnje u ovom dijelu Završnog izvješća – dio „Analiza“ koje glase: „Povjerenstvo je ustanovilo da visoko učilište nije usvojilo opću strategiju razvoja. To je posebice razočaravajuće uzme li se u obzir to da je isti nedostatak otkriven i u prošloj reakreditaciji“. Na str. 7. Samoanalize izričito je navedena *Strategija razvoja Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* s pripadajućem linkom na dokument. Također, nije točno da Fakultet nije imao usvojenu strategiju razvoja u vrijeme provedbe prethodne reakreditacije. Naime, Fakultet je donio [Strategiju razvoja Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu](#) za razdoblje od 2013. do 2018., a prethodna reakreditacija je provedena 2015. godine. U [izvješću Stručnog povjerenstva o reakreditaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu](#) iz 2015. na str. 9 (standard 1.1.) se izričito navodi kako je Pravni fakultet u Zagrebu izradio strateški plan.

U tom razdoblju, kao i nakon 2018. godine Fakultet je donio nekoliko strateških dokumenata, kao što su [Strateški program znanstvenih istraživanja PFZ 2016.-2020.](#) te [Strateški program znanstvenih istraživanja PFZ 2021.-2025.](#) Donošenje nove opće strategije razvoja bilo je usporeno dobrim dijelom i zbog poznatih vanjskih okolnosti od 2020. godine nadalje. Međutim, upravo s namjerom izrade novog sveobuhvatnog strateškog dokumenta koji bi uključivao i aktivnosti vezane za rješavanje i novih izazova, u listopadu 2021. Fakultetsko vijeće imenovalo je [Odbor za strategiju razvoja Pravnog fakulteta](#), a u svibnju 2022. dekan je imenovao i Radnu skupinu za izradu Strategije razvoja Pravnog fakulteta. Radna skupina je izradila i usvojila dokument pod nazivom Metodološki okvir i hodogram izrade Strategije razvoja Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu do 2030. te je dosad održalo tri sastanka razrađujući elemente nove dugoročne strategije razvoja Fakulteta.

U ovom kontekstu također treba istaknuti kao netočnu tvrdnju: „Prema Pravilniku o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta, članak 18., u Republici Hrvatskoj sve obrazovne ustanove dužne su usvojiti strategiju razvoja, a budući da Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu to nije učinio, može se zaključiti da neki osnovni zahtjevi za uspostavu odgovarajućeg sustava kvalitete nisu zadovoljeni.“ S obzirom da se navedena rečenica odnosi na čl. 18. st. 1. t. 1. istaknutog Pravilnika koji glasi: “donijeti opću strategiju razvoja visokog učilišta, te eventualne

pojedinačne strategije ili akcijske planove i godišnje javno izvještavati o njihovoj provedbi”, pored navedenog smatramo potrebnim istaknuti kako su osim Strategije razvoja koju je Fakultet donio, u tekstu Samoanalize navedeni i drugi strateški dokumenti, kao i akcijski planovi („Planovi aktivnosti“) i Godišnja izvješća. Potonji dokumenti usvojeni su u skladu s propisima Sveučilišta u Zagrebu a temeljem čl. 20. st. 10. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju te predstavljaju kontinuitet provedbe aktivnosti navedenih u strateškim dokumentima Fakulteta, ali i Sveučilišta. Naime, u skladu s člankom Pravilnika koje je istaklo Povjerenstvo te s potonjim člankom Zakona, pod „visokim učilištima“ misli se i na sveučilišna visoka učilišta (sastavnice) i/ili sveučilišta. A upravo temeljem tih odredbi na Fakultet se odnose te Fakultet primjenjuje i sljedeće strateške dokumente donesene na sveučilišnoj razini: Strategiju Sveučilišta u Zagrebu za 2013.-2025., Strategiju internacionalizacije Sveučilišta u Zagrebu 2014.-2025., Strategiju prostornog i funkcionalnog razvoja Sveučilišta u Zagrebu 2013. - 2025., Strategiju studija i studiranja Sveučilišta u Zagrebu 2014.-2025., Strategiju razvoja sustava podrške studentima Sveučilišta u Zagrebu 2013.-2025., Strategiju istraživanja, transfera tehnologije i inovacija te Strategiju sustava osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu. Prema tome, ako je Povjerenstvo „uspostavu odgovarajućeg sustava kvalitete“ temeljilo na strateškim dokumentima, trebalo je nužno uzeti u obzir strateške dokumente Fakulteta navedene u Samoanalizi, ali i sveučilišne strateške dokumente koji se primjenjuju i na Fakultet.

Povjerenstvo tumači kako je program dekana „jedan oblik strategije, no to je prvenstveno program pojedinca, koji nije usvojen u skladu s postupkom predviđenim za usvajanje strategije.“ Riječ je o djelomično točnom navodu. Naime, program predloženika za dekana usvaja Vijeću u jednakom postupku kao i strategiju razvoja, s tim da program dekana potvrđuje i Senat Sveučilišta u Zagrebu. Program dekana prestaje biti program pojedinca u trenutku njihova usvajanja. Usvajanjem od strane Vijeća taj program postaje službeni dokument Fakulteta.

1.2. Visoko učilište primjenjuje preporuke za unaprjeđenje kvalitete iz ranije provedenih vrednovanja.

Ocjena kvalitete: nezadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Puno više treba učiniti po pitanju uspostave kvalitetnog sustava osiguravanja kvalitete nego što je učinjeno od posljednje reakreditacije. Godišnja izvješća o radu trebaju biti više od puke zbirke popisa i trebaju sadržavati analize na temelju anketa. Treba se uvesti obveza provođenja anketa o zadovoljstvu studenata jer će omogućiti upravi da stekne uvid u prednosti i slabosti Fakulteta. U istu svrhu treba provoditi i ankete među zaposlenicima. Također treba redovito provoditi kvantitativne analize i vrednovati rezultate tih anketa.*

Od 11 anketa navedenih u Samoanalizi, šest anketa (među kojima je i anketa studenata o vrednovanju rada nastavnika i suradnika Sveučilišta u Zagrebu) Fakultet provodi dugi niz godina. U ak.god.2020./21. prilikom donošenja i usvajanja ishoda učenja u skladu s propisima koji uređuju sustav kvalifikacija, te kako bi se zadovoljile preporuke prethodne reakreditacije, na Fakultetskom vijeću usvojene su i ankete studenata za vrednovanje rada nastavnika i suradnika, ankete o ostvarenim ishodima učenja na razini kolegija te ankete o ostvarenim ishodima učenja na razini studijskog programa. Njihova provedba, kao što je istaknuto u Samoanalizi, započela je ak.. god. 2021./22.

- *Uprava Fakulteta treba izraditi akcijske planove na temelju nalaza iz godišnjeg izvješća o radu i u budućim godišnjim izvješćima o radu treba ocijeniti koliko su provedeni ti akcijski planovi.*

Planovi aktivnosti predlaže Uprava Fakulteta a usvaja Fakultetsko vijeće zajedno s godišnjim izvješćima o radu, a temeljem ostvarenih aktivnosti i pokazatelja u prethodnoj godini.

U dijelu „Analiza“ Stručno povjerenstvo kritizira „ogroman broj“ sudionika koji je sudjelovao u izradi Samoanalize, „čime se umanjuje doprinos i odgovornost svakog člana postupku reakreditacije“. Temelj ovakve prosudbe je nepoznat, nejasan, neživotan i apsurdan te ne uzima u obzir tijek reakreditacijskog postupka. Reakreditacijski postupak Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu započeo za vrijeme Uprave Fakulteta izabrane za mandat 1.10.2019. – 30.9.2021. te su se postupci pripreme i provedbe reakreditacije odnosno izrade Samoanalize odvijali u tom mandatu, istovremeno i s postupkom izbora novog dekana i novih članova Uprave Fakulteta, a Samoanaliza je napisana u vrijeme nove Uprave Fakulteta izabrane za mandat 1.10.2021. – 30.9.2023. Stoga su na početku teksta Samoanalize navedeni i članovi Povjerenstva za reakreditaciju u akademskoj godini 2020./21. i članovi Povjerenstva za reakreditaciju u akademskoj godini 2021./22. Pritom su članovi različitih tijela koja su sudjelovala u postupku reakreditacije jedne te iste osobe, osim članova Uprave, iz čega se vidi kontinuitet i stalnost, a ne „ogroman broj“. Vrlo jednostavna usporedba sastava tih tijela, navedenih u Samoanalizi, to pokazuje. Iz poštivanja spram doprinosa članova prethodne Uprave, kao i svih koji su sudjelovali u tom procesu, na početku teksta Samoanalize popisani su svi sudionici. Time se nije htjelo umanjiti njihova odgovornost, upravo suprotno, ali i iskazati zahvalnost doprinosu svakog člana te ukazati na zajedništvo svih unutarnjih dionika pri izradi i donošenju ovako važnog dokumenta Fakulteta.

Nadalje, Stručno povjerenstvo preporučuje smanjenje broja članova Povjerenstva za upravljanje kvalitetom. Ova se tvrdnja ne može utemeljiti na postojećem pravnom okviru pa se utoliko ne može ni dati ni uvažiti. Naime, sastav povjerenstva za upravljanje kvalitetom propisan je višim propisom, preciznije, čl. 15. st. 3. [Pravilnika o sustavu osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu](#). Temeljem istaknutog članka, povjerenstvo (sastavnice, u ovom slučaju Fakulteta) čine: „predstavници zaposlenika u znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom ili nastavnom zvanju, koji čine najmanje 50 % ukupnog broja članova povjerenstva - predstavnik studenata - predstavnik administrativno-tehničkoga osoblja - predstavnik vanjskih dionika“. Dakle, temeljem istaknutog općeg akta Sveučilišta, Fakultet je donio opći akt ([Pravilnik](#) i to još prije prethodne reakreditacije) te u skladu s istaknutim člankom propisao i sastav Povjerenstva za upravljanje kvalitetom. Pritom valja naglasiti da je Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu brojčano veći i strukturno kompleksniji od drugih istovrsnih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj, jer pored pravnog dijela, kao velike organizacijske jedinice ima dva studijska centra koja organiziraju studije socijalnog rada i socijalne politike te javne uprave i javnih financija, koje moraju biti zastupljene i u povjerenstvu za upravljanje kvalitetom.

S obzirom da je (samo) u ovom dijelu za Fakultet predložena ocjena „nezadovoljavajuća razina kvalitete“, želimo se posebno osvrnuti i na dio u kojem Stručno povjerenstvo konstatira: „Povjerenstvo se uvjerilo da Fakultet provodi brojne pozitivne i vrlo kvalitetne aktivnosti, no postoje i određeni problemi, što sve treba bolje prikazati u Samoanalizi. Budući da su ti problemi već istaknuti tijekom prošle reakreditacije, teško je razumjeti nedostatak napretka u tom području, bez obzira na druge izazove s kojima se Fakultet susreće u posljednje vrijeme.“ Citirane tvrdnje su netočne i ne temelje se na tekstu Samoanalize. Naime, na str. 11-15. Samoanalize taksativno su

navedene sve preporuke prethodne reakreditacije, a uz svaku opis, obrazloženje i dokaz napretka i/ili ostvarenja.

Osim što Stručno povjerenstvo nije uzelo u obzir činjenicu da je Fakultet uvažio sve preporuke iz ranije provedenog vrednovanja, prilikom analize standarda 1.2. ističe nedostatke koje Stručno povjerenstvo 2015. godine uopće nije navelo. Tako u izvješću iz 2015. u okviru standarda 1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete dane su sljedeće preporuke:

- Visoko učilište bi trebalo poboljšati prikupljanje i analizu relevantnih podataka (npr. sati nastave i znanstvena kvaliteta).
- Mehanizmi za osiguravanje kvalitete trebali bi biti više proaktivni i uključivati više direktnih povratnih informacija za katedre i studente.

Kao što je navedeno u Samoanalizi (str. 11,12), Fakultet je poduzeo konkretne mjere za poboljšanje prikupljanja i analize relevantnih podataka, posebno vođenje evidencije broja sati održane nastave te donošenje strateških dokumenata za praćenje znanstvene djelatnosti Fakulteta. Osim toga, poduzete su i aktivnosti u svrhu davanja direktnih povratnih informacija za katedre i studente. Smatramo da su te aktivnosti i mjere dovele do značajnog unaprjeđenja postupaka i načina prikupljanja i analize relevantnih podataka.

I konačno, Stručno povjerenstvo navodi kako treba nagrađivati izvrsnost studenata i nastavnika, što Fakultet već čini. Naime, Fakultet dodjeljuje sljedeće nagrade nastavnicima, suradnicima, mladim znanstvenicima te studentima:

- Nagradu za najbolji e-kolegij;
- Nagradu za najbolji program cjeloživotnog obrazovanja;
- Nagradu za najbolje inovacije;
- Nagradu „Marko Petrak“ za najbolji znanstveni rad studenata i mladih znanstvenika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;
- Dekanovu nagradu.

Ove godine će dekan povodom Dana Fakulteta 4.11.2022. dodijeliti i posebno priznanje dvama studentima i jednom zaposleniku stručnih službi Fakulteta koji su tijekom akademske godine 2021./22. značajno pridonijeli unaprjeđenju rada Fakulteta. Nadalje, sukladno općim propisima u Republici Hrvatskoj, zaposlenici se i neovisno o ovakvim prigodama povremeno financijski nagrađuju za posebni doprinos, izvrsnost te posebni doprinos unaprjeđenju rada Fakulteta. Tijekom akademske godine 2021./22. takvu nagradu je primilo više od deset zaposlenika stručnih službi.

1.3. Visoko učilište podupire akademski integritet i slobode, sprječava sve oblike neetičnog ponašanja, netolerancije i diskriminacije.

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Povjerenstvo preporučuje Fakultetu da aktivno promiče politiku nulte tolerancije na bilo kakav oblik neetičkog ponašanja.*

Fakultet dugi niz godina aktivno promiče politiku nulte tolerancije na bilo kakav oblik neetičkog ponašanja. U dijelu „Analiza“ Stručno povjerenstvo ističe kako je na temelju Samoanalize i razgovora s ispitanicima ustanovilo da u području akademskog integriteta u posljednjih barem pet do sedam godina nije bilo nikakvih problema, da nije pokrenut nijedan postupak protiv zaposlenika pred Etičkim povjerenstvom te nije ustanovljen nijedan slučaj plagiranja od strane studenata. Međutim, unatoč tome, Stručno povjerenstvo, bez ikakvih dokaza, izražava sumnju da je s obzirom na veličinu Fakulteta „vrlo malo vjerojatno da je to stvarno tako“. Ovakav zaključak koji je u potpunosti suprotan utvrđenim činjenicama, koje iznosi samo Stručno povjerenstvo, ne samo ne doprinosi akademskom integritetu nego narušava povjerenje u profesionalnost i nepristranost reakreditacijskog postupka i samog Stručnog povjerenstva, a može ga se tretirati i kao ono koje namjerno, a potpuno neutemeljeno želi narušiti ugled Fakulteta, tim više što se iz utvrđenog stanja koje indicira najvišu razinu primjene standarda dodjeljuje ocjena „minimalna razina kvalitete“.

- *Studenti bi na početku studija trebali proći sustavnu edukaciju u vezi s etičkim standardima u visokom obrazovanju te ih treba informirati da će svi pokušaji kršenja integriteta biti sankcionirani. Nastavnici na početku karijere također trebaju proći sustavnu edukaciju u vezi s akademskim integritetom, navođenjem izvora i standardima izrade radova (npr. kao što je definirano Vankuverskim stilom citiranja).*

U izradi Samonalize Fakultet je slijedio dokument *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije visokih učilišta*. Taj dokument je kao mjerodavan bio i službeno predstavljen od AZVO, što znači da se tih kriterija trebaju držati visoka učilišta ali i članovi Stručnog povjerenstva. Potonja preporuka, pak, ne proizlazi ni iz navedenog dokumenta a niti iz gore navedene konstatacije Stručnog povjerenstva „kako je na temelju Samoanalize i razgovora s ispitanicima ustanovilo da u području akademskog integriteta u posljednjih barem pet do sedam godina nije bilo nikakvih problema, da nije pokrenut nijedan postupak protiv zaposlenika pred Etičkim povjerenstvom te nije ustanovljen nijedan slučaj plagiranja od strane studenata“. Međutim, u postupku je izrada Etičkog kodeksa Fakulteta, kao i provođenje drugih aktivnosti usmjerenih prema studentima i nastavnicima sa svrhom bolje informiranosti i educiranosti o etičkim standardima u visokom obrazovanju.

- *Nadalje, savjetuje se i aktivan pristup rješavanju problema zaposlenika i studenata s invaliditetom i drugim poteškoćama te da se izradi akcijski plan u kojem bi se definirale mjere za rješavanje uočenih problema.*

Ova preporuka ne pripada ovoj temi. U skladu s dokumentom *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, o aktivnostima koje Fakultet provodi u vezi s podrškom zaposlenicima i studentima s invaliditetom i drugim poteškoćama detaljno je opisano i argumentirano u okviru treće i četvrte teme (str. 48-53. Samoanalize).

1.4. Visoko učilište osigurava dostupnost informacija o važnim aspektima svojih aktivnosti (nastavnoj, znanstvenoj/umjetničkoj i društvenoj ulozi).

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Fakultet treba razmotriti koji bi podaci najbolje predstavljali djelovanje Fakulteta te ih treba početi prikupljati. Treba odrediti optimalno vrijeme za prikupljanje podataka te imenovati odgovorne osobe i po mogućnosti automatizirati prikupljanje podataka. Prikupljeni podaci trebaju se zatim dostaviti upravi Fakulteta i Povjerenstvu za upravljanje kvalitetom koji će ih navesti u godišnjem izvješću o radu.*

Preporuka koju daje Povjerenstvo ne temelji se na analizi elemenata standarda navedenima u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije* pod 1.4., nego na elementima koje je ono samo razvilo.

Ističemo kako Fakultet osigurava dostupnost informacija o važnim aspektima svojih aktivnosti prvenstveno putem [mrežnih stranica Fakulteta](#), sustava za e-učenje Merlin, dvaju biltena (jedan za studente i drugi za sve profesore i druge zaposlenike), društvenih mreža ([Facebook](#), [LinkedIn](#), [Instagram](#)), itd. Informacije čija se javna dostupnost posebno zahtjeva nalaze se na sljedećim poveznicama:

- informacije o studijskim programima na [Pravu](#), [Studijskom centru socijalnog rada](#) te [Studijskom centru za javnu upravu i javne financije](#);
- informacije o kriterijima upisa na [Integriranom pravnom studiju](#), [Specijalističkim poslijediplomskim studijima iz pravnih znanosti](#), [Doktorskom studiju iz pravnih znanosti](#), [Prediplomskom sveučilišnom studiju socijalnog rada](#), [Diplomskom sveučilišnom studiju socijalnog rada](#), [Diplomskom sveučilišnom studiju socijalne politike](#), [Poslijediplomskim specijalističkim studijima iz socijalnih djelatnosti](#), [Doktorskom studiju iz socijalnog rada i socijalne politike](#), [Prediplomskom stručnom studiju javne uprave](#), [Specijalističkom diplomskom stručnom studiju javne uprave](#) te [Prediplomskom stručnom poreznom studiju](#);
- [informacije o upisnim kvotama](#),
- [informacije o ishodima učenja i kvalifikacijama](#);
- [informacije o oblicima podrške koji su studentima na raspolaganju, itd.](#);

Pored mrežnih stranica na hrvatskom jeziku, Fakultet ima mrežnu stranicu i na engleskom jeziku.

1.5. Visoko učilište razumije i potiče razvoj svoje društvene uloge.

Ocjena kvalitete: visoka razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Unaprijediti opis društvene uloge Fakulteta u Samoanalizi*

Ovo je proturječna preporuka, s obzirom na navode u dijelu „Analiza“, osobito početne rečenice koje glase: „Povjerenstvo se uvjerilo da visoko učilište ima važnu društvenu ulogu. Vrlo je dobro povezano s lokalnom, nacionalnom i međunarodnom zajednicom na koju ima višedimenzionalan utjecaj“. Nejasno je zašto bi trebalo „unaprijediti opis društvene uloge“ kada se Povjerenstvo „uvjerilo da visoko učilište ima važnu društvenu ulogu“ i bilo je to u stanju utvrditi i provjeriti? Usudujemo se reći da je čak i u općoj javnosti notorno, a notorne činjenice ne treba dokazivati, da je Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu iznimno aktivan u stručnom i javnom životu. Na kraju, podsjećamo na limitiranost teksta Samoanalize na 100 stranica i nemogućnost da se sve što spada u društvenu ulogu Fakulteta navede i dokumentira.

- *Nije dovoljno samo navesti popis projekata, već treba opisati njihov doprinos akademskom istraživanju u polju prava i doprinos društva u cjelini.*

Ova preporuka nije utemeljena iz dva razloga. Prvo, u Samoanalizi u ovom dijelu (str. 19.-22) navedeno je niz aktivnosti kojima Fakultet potiče razvoj društvene uloge, od kojih je popis projekata samo jedan dio. Drugo, to da „treba opisati njihov doprinos akademskom istraživanju u polju prava i doprinos društva u cjelini“ ne proizlazi, opet, iz kriterija opisanih u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije visokih učilišta*. Da je to bio propisan kriterij ili pokazatelj ove aktivnosti, Fakultet to ne bi propustio učiniti.

1.6. Programi cjeloživotnog učenja koje visoko učilište izvodi usklađeni su sa strateškim ciljevima i misijom visokog učilišta te društvenim potrebama.

- *U ažuriranu strategiju Fakulteta uključiti i cjeloživotno učenje. Programi cjeloživotnog učenja trebaju se izvoditi na strukturirani način.*

Programi cjeloživotnog učenja uvršteni su već u postojeće strateške dokumente i Fakulteta i Sveučilišta. Netočno je da se programi cjeloživotnog učenja trebaju izvoditi na strukturirani način, jer se ti programi Fakulteta donose, izvode i revidiraju u skladu sa zakonom i općim aktima Fakulteta, a izvode sukladno interesu i mogućnostima.

- *Trebaju biti akreditirani i nositi ECTS bodove kako bi se polaznicima omogućilo stjecanje tzv. mikrokvalifikacija (eng. microcredentials), što im koristi u daljnjem razvoju karijere.*

Programi cjeloživotnog učenja ne trebaju nositi i ECTS bodove. Mikrokvalifikacije su projekt vrijedan pažnje, ali niti je njihovo stjecanje propisano propisima o kvalifikacijskom okviru niti su mikrokvalifikacije kriterij ili pokazatelj naveden u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije visokih učilišta*. O njima se zasad intenzivno raspravlja na europskoj razini, a Fakultet je u tu raspravu u okviru Europskog obrazovnog prostora uključen na različite načine, uključivo kroz svoju koordinacijsku ulogu u okviru saveza koji funkcionira pod nazivom Europsko sveučilište postindustrijskih gradova (UNIC, <https://www.unic.eu/en>, <https://www.pravo.unizg.hr/unic>).

- *Nadalje, cjeloživotno učenje treba jasno predstaviti na mrežnoj stranici Fakulteta te ga učiniti vidljivijim.*

Stručno povjerenstvo je netočno ustvrdilo da iz mrežnih stranica Fakulteta nije jasno koji se programi nude u kategoriji cjeloživotnog obrazovanja. Na [mrežnim stranicama Fakulteta](#) jasno su navedeni programi koji su se dosad izvodili te programi za koje su upisi u tijeku sa detaljima o svakom pojedinom programu i kontaktima voditelja.

II. Studijski programi

2.1. Opći ciljevi svih studijskih programa u skladu su s misijom i strateškim ciljevima visokog učilišta te društvenim potrebama

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Fakultet treba usvojiti pravilnik kojim će se regulirati predlaganje novih i revidiranje postojećih studijskih programa.*

U skladu sa zakonskim i podzakonskim okvirom vrednovanje studijskih programa za sastavnice Sveučilišta u Zagrebu je uređeno na sveučilišnoj razini [Pravilnikom o postupku vrednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih, integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu](#) i [Pravilnikom o postupku vrjednovanja studijskih programa doktorskih studija Sveučilišta u Zagrebu](#).

Fakultet je nositelj 21 studija različitih razina od kojih je jedan združeni (v. Samoanaliza, str. 3. - 4.) u okviru kojih se razlikuju dvije vertikale studijskih programa – sveučilišna i stručna – pri čemu svi studijski programi vode do reguliranih profesija. Studijski programi na području socijalnog rada i socijalne politike jedini su takvi programi koji se izvode u Republici Hrvatskoj s vlastitim nastavničkim kapacitetom (v. Samoanaliza, str. 62. – 64.) te su prema načinu oblikovanja i sadržaju na razini najboljih svjetskih programa. Ujedno se na Fakultetu, a na zahtjev Hrvatske komore socijalnih radnika provode [dopunske mjere provjere kompetentnosti u postupcima priznavanja inozemnih stručnih kvalifikacija](#). Prepoznatoj raznolikosti i kvaliteti studijskih programa koji se izvode doprinose i studijski programi na području javne uprave i javnih financija, što je kao prednost visokog učilišta istaknuto još u [Izvešću stručnog povjerenstva o reakreditaciji Fakulteta iz 2015. godine](#) (str. 7.)

- *Zapošljivost treba redovito pratiti na nekoliko razina (alumniji, poslodavci, tržište rada) i treba provoditi ankete o zapošljivosti.*

Kako je detaljno opisano i argumentirano u Samoanalizi, Fakultet sustavno prati zapošljivost i radne karijere završenih studenata na različite načine - kroz djelatnost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, provođenjem istraživanja na nacionalnoj razini u okviru međunarodnih projekata [EUROGRADUATE](#) (u suradnji s Agencijom za znanost i visoko obrazovanje) i [EUROSTUDENT](#) (u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja) ili u kontaktima s alumnima. Posebnu vrijednost predstavlja provođenje vlastitih istraživanja o zapošljivosti bivših studenata što Fakultet čini jedinstvenim u odnosu na ostala visoka učilišta u Republici Hrvatskoj. Istraživanje zapošljivosti je do sada provedeno u dva ciklusa i to o zapošljivosti osoba koje su diplomirale na Fakultetu između 2004. i 2010. godine te onih koje su diplomirale između 2010. i 2014. (v. Samoanaliza str. 26. – 29.). Provođenje trećeg ciklusa istraživanja zapošljivosti je u tijeku.

- *Upisne kvote treba prilagođavati za svaku akademsku godinu na temelju pokazatelja zapošljivosti.*

Na temelju sustavnog praćenja i analiziranja tržišta rada Fakultetsko vijeće donosi prijedlog upisnih kvota za svaku akademsku godinu o čemu konačnu odluku donosi [Senat Sveučilišta u Zagrebu](#). Fakultet kontinuirano od ak. god. 2017./2018. prilagođava upisne kvote kada je npr. na

integriranom preddiplomskom i diplomskom pravnom studiju smanjena upisna kvota za izvanredne studente sa 150 na 50, dok je uvažavajući Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje objavljene u prosincu 2020. i prosincu 2021. godine, na prijedlog Fakulteta Senat Sveučilišta u Zagrebu za ak. god. 2022./2023. donio [odluku o upisnim kvotama](#) temeljem koje je upisna kvota za redovne studente na integriranom pravnom studiju snižena sa 650 na 630, na preddiplomskom studiju socijalnog rada kvota za redovite studente je povećana sa 120 na 140, a za izvanredne studente sa 40 na 60, na diplomskom studiju socijalnog rada kvota za redovite studente povećana je sa 70 na 75, za izvanredne s 20 na 30 studenata, na diplomskom studiju socijalne politike kvota za redovite studente povećana je s 25 na 30, za izvanredne studente s 15 na 25 studenata, na preddiplomskom stručnom studiju javne uprave kvota za izvanredne studente je snižena sa 110 na 60, a na stručnom poreznom studiju kvota za redovne studente je snižena sa 60 na 50 odnosno kvota za izvanredne studente s 20 na 10 (v. Samoanaliza, str. 40. - 41.). Planiraju se daljnje korekcije upisnih kvota na temelju analize koje provode Sveučilište u Zagrebu i zasebno Pravni fakultet u Zagrebu.

- *Treba uvesti mehanizme vanjskog vrednovanja studijskih programa od strane dionika.*

Alumniji i drugi dionici trebaju aktivno sudjelovati u revizijama studijskih programa. Povjerenstvo smatra da u revizijama studijskih programa više trebaju sudjelovati strukovne udruge. Uбудućе u razvoj studijskih programa uz predstavnike pravne struke treba više uključiti predstavnike socijalnog rada i socijalne politike.

S obzirom da studijski programi koji se izvode na Fakultetu vode do reguliranih profesija prisutna je kontinuirana suradnja s brojnim strukovnim udruženjima koja na različite načine doprinose pojedinim studijskim programima. Treba istaknuti da u referentnom razdoblju nije bilo većih revizija studijskih programa pa Fakultet nije ni mogao uključiti strukovne udruge. Međutim, prilikom uvođenja novog studijskog programa - doktorski studij Pravne znanosti – sudjelovalo je strukovno udruženje kao vanjski dionik (Hrvatska odvjetnička komora) što je prepoznato u Izvješću reakreditacijskog povjerenstva (str. 32). Na Studijskom centru socijalnog rada kontinuirana suradnja sa stručnjacima iz sustava socijalne skrbi i pružateljima socijalnih usluga obuhvaća npr. održavanje godišnjih stručnih skupova s terenskim nastavnicima sa svrhom unaprjeđenja programa terenske prakse. Rezultat te suradnje su izmjene u studijskom programu socijalnog rada i uvođenje novih izbornih predmeta: Subjektivna dobrobit djece, Socijalni rad usmjeren na unaprjeđenje partnerskih i obiteljskih odnosa, Zlostavljanje i zanemarivanje starijih osoba te Socijalni rad s osobama s intelektualnim teškoćama (v. Samoanaliza, str. 32. - 33.). U tijeku je priprema metodološkog okvira evaluacije studijskog programa i izvođenja nastave integriranog preddiplomskog i diplomskog studija prava, kao i uvođenje nekoliko novih studijskih programa, pri čemu će se u postupke provedbe evaluacije te pripreme novih studijskih programa uključiti sve strukovne udruge, alumni zajednica i drugi dionici.

- *Na studijske programe socijalne politike i stručne studije treba uvesti više stručne prakse i praktičnih komponenti.*

Dio svih studijskih programa čine različiti oblici praktične nastave, a kontinuirano se radi i na daljnjem unaprjeđenju postojećih te uvođenju novih oblika praktične nastave (v. Samoanaliza, str. 34. – 39., 47. - 48.). Tako je u lipnju 2022. na Studijskom centru socijalnog rada usvojen prijedlog

uvođenja novog obaveznog predmeta Terenska praksa, dok je na Studijskom centru javne uprave i javnih financija, uz postojeći Laboratorij upravnih inovacija, s radom započeo Upravni kompas putem kojeg studenti uz akademske mentore pomažu građanima u ostvarivanju kontakata s javnom upravom.

Na preddiplomskom studiju javne uprave obavezan predmet je Stručna praksa na trećoj godini (2 ECTS do ak. god. 2022./2023., a od ove ak. god. 4 ECTS boda). Osim toga studenti obavezno upisuju i sljedeće praktične predmete: Upravno postupovno pravo - vježbe (4 ECTS), Vježbe iz nomotehnike (3 ECTS) i Informatičku radionicu (3 ECTS). Prema tome, studenti na ovom studijskom programu upisuju četiri obavezna predmeta koji su isključivo praktičnog oblika i ukupno nose 14 ECTS bodova.

Na stručnom poreznom studiju nastava se u velikom omjeru izvodi putem praktičnih vježbi pa je tako na drugoj godini studija omjer praktične i teorijske nastave 50:50. Na specijalističkom diplomskom stručnom studiju javne uprave studenti imaju mogućnost praktičnog i istraživačkog rada na seminarima koji svi sadrže [praktičnu komponentu](#), u istraživačkim laboratorijima (npr. [Laboratoriju upravnih inovacija](#)) i sl. (v. Samoanaliza, str. 37.). Od akademske godine 2022./2023. pokrenut je praktični oblik nastave za studente stručnih studija pod nazivom Upravni kompas. U izvođenju stručne prakse Fakultet surađuje sa strukovnim udrugama poput Instituta za javnu upravu (IJU) i Udrugom hrvatskih diplomata i osigurava studentima besplatnu stručnu literaturu (v. Samoanaliza, str. 39.).

- *Treba bolje ustrojiti formalnu suradnju s alumnijima osnivanjem alumni kluba ili slične udruge.*

Fakultet **ima** Alumni zajednicu čiji se članovi redovito informiraju o zbivanjima na Fakultetu, o programima cjeloživotnog obrazovanja, upisima na poslijediplomske studije i sl. putem posebnog Biltena kao i aktivnostima na društvenim mrežama i LinkedInu na kojemu u ovom trenutku ima preko 500 članova. Brojni alumni sudjeluju u radu fakultetskih odbora, različitim događajima u organizaciji Fakulteta (Dani karijera, različite tribine) te na druge načine doprinose iznimnoj društvenoj ulozi koju ima Fakultet (v. Samoanaliza, str. 18., 20., 26. i sl.). Sadašnja alumni zajednica nastala je na temelju prijašnje Udruge bivših studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu koja je osnovana još početkom 2000-ih tako da ne samo da alumni zajednica postoji, nego ima i dvadesetogodišnju tradiciju. U tom smislu ova preporuka nije utemeljena na činjenicama.

2.2. Predviđeni ishodi učenja studijskih programa koje visoko učilište izvodi odgovaraju razini i profilu kvalifikacija koje se njima stječu.

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Ishodi učenja na razini studijskih programa trebaju se objavljivati na službenim mrežnim stranicama Fakulteta i biti dostupni upisanim i budućim studentima.*

Fakultet je javno objavio [ishode učenja za sve predmete](#) na svim [studijskim programima](#) na službenim mrežnim stranicama Fakulteta. Te su mrežne stranice bile dostupne i Stručnom povjerenstvu i široj javnosti i prije i u vrijeme pisanja Samoanalize te tijekom posjete Stručnog povjerenstva Pravnom fakultetu u Zagrebu. U tom smislu preporuka nije činjenično utemeljena.

- *Visoko učilište treba objavljivati cjelovite izvedbene planove svih studijskih programa za svaku akademsku godinu. Fakultetu se savjetuje da za svaku akademsku godinu ažurira i objavljuje informacijski paket za studente. Između ostalog, informacijski paket treba sadržavati informacije o tome kako su povezani ishodi učenja, nastavne metode i provjera postignuća predviđenih ishoda učenja*

Informacije propisane zakonom i [Pravilnikom o studiranju na preddiplomskim i diplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu](#) dostupne su studentima na mrežnim stranicama po pojedinim semestrima odnosno predmetima.

- *Fakultetu se savjetuje da za svaku akademsku godinu ažurira i objavljuje informacijski paket za studente*

Fakultet svake godine ažurira i objavljuje informacijski paket za studente koji sadrži sve informacije propisane zakonom i [Pravilnikom o studiranju na preddiplomskim i diplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu](#). Svake akademske godine predmetni nastavnici ažuriraju podatke o svom predmetu u infopaketu kroz nastavnički intranet (Upravljanje predmetima - Infopaket) iz kojeg se podaci povlače na stranicu Fakulteta za svaki [predmet](#).

- *Fakultet treba razviti sustavniji pristup definiranju ishoda učenja na razini kolegija, a posebno njihovu redovitom usklađivanju s ishodima učenja na razini studijskih programa*

Fakultet je u ak. god. 2020./2021. usvojio nove ishode učenja na razini studijskog programa za sve studijske programe i na razini kolegija za sve oblike nastave, uključujući i praktičnu nastavu. Čitav postupak temeljio se na Uputama za izradu ishoda učenja na razini studijskog programa i Uputama za izradu ishoda učenja na razini pojedinih kolegija

(v. Samoanaliza, str. 29.).

- *Treba uspostaviti formalni postupak kojim će se prijedlozi novih studijskih programa, kao i izmjene i dopune postojećih studijskih programa, redovito pratiti i provjeravati s obzirom na usklađenost ishoda učenja na razini studijskih programa i ishoda učenja na razini kolegija kroz matrice ishoda*

Vrednovanje studijskih programa za sastavnice Sveučilišta u Zagrebu je uređeno na sveučilišnoj razini [Pravilnikom o postupku vrednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih, integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu](#) i [Pravilnikom o postupku vrjednovanja studijskih programa doktorskih studija Sveučilišta u Zagrebu](#). Fakultet je dužan pridržavati se ovih općih akata, jer je dio Sveučilišta u Zagrebu.

2.3. Visoko učilište dokazuje postignuće predviđenih ishoda učenja na studijskim programima koje izvodi

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Nedavno izrađene studentske ankete trebaju se redovito provoditi kako bi Fakultet mogao provjeravati postizanje predviđenih ishoda učenja*

Fakultet redovito provodi dvije vrste anketa kojima se vrednuju ostvareni ishodi učenja kako na razini predmeta tako i na razini studijskog programa (v. Samoanaliza, str. 30.).

- *Fakultet treba objavljivati silabuse s detaljnim i ujednačenim informacijama o kolegijima (nastavnici, semestar, ishodi učenja, broj ECTS bodova, opis kolegija, ciljevi, provjera znanja itd.) na službenim mrežnim stranicama, a ne samo na LMS platformi Merlin*

Informacije propisane zakonom i [Pravilnikom o studiranju na preddiplomskim i diplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu](#) dostupne su studentima na mrežnim stranicama po pojedinim semestrima odnosno predmetima. Za ak. god. 2019./2020., 2020./2021. i djelomično 2021./2021. kada se je uslijed potresa i pandemije nastava izvodila online i hibridno Fakultet je bio usmjeren na pružanje informacija studentima putem sustava za e-učenje Merlin. Nadalje, Povjerenstvo u svojem izvješću ističe kako je „Fakultet uložio značajne napore u uspostavu novog načina modularne nastave, što povjerenstvo smatra pohvalnim“, odnosno da su se „istovremeno poboljšali i drugi elementi nastavnog procesa, što se odnosi na veću upotrebu raznih oblika e-učenja i kontinuirane provjere znanja na kolegijima tijekom trajanje nastave“ pri čemu su „kao dokaz praćenja postizanja predviđenih ishoda učenja povjerenstvu dani na uvid primjeri kolokvija te pismenih ispita“ (str. 37). Slijedom toga, ocjena kvalitete ne odražava stvarno stanje, a niti stanje utvrđeno analizom Povjerenstva.

2.4. Postupci planiranja, predlaganja i prihvaćanja novih te revizije ili ukidanja postojećih programa uključuju povratne informacije studenata, poslodavaca, strukovnih udruženja, alumnijska.

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Fakultet treba uvesti mehanizme redovitog praćenja i analize sličnosti i preklapanja u studijskim programima, kako bi se i u slučaju sličnosti sa drugim programima na Sveučilištu moglo opravdati njihovo izvođenje na visokom učilištu.*

Studijski programi Fakulteta jedini su takvi studiji na Sveučilištu u Zagrebu (v. Samoanaliza, str. 25.) što je potvrdio i Povjerenstvo u svojem izvješću (str. 32.) te preporuka ne odražava stvarno stanje, a niti stanje utvrđeno analizom Povjerenstva.

- *Fakultet treba objavljivati silabuse s detaljnim i ujednačenim informacijama o kolegijima (nastavnici, semestar, ishodi učenja, broj ECTS bodova, opis kolegija, ciljevi, provjera znanja itd.) na službenim mrežnim stranicama, a ne samo na LMS platformi Merlin*

Informacije propisane zakonom i [Pravilnikom o studiranju na preddiplomskim i diplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu](#) dostupne su studentima na mrežnim stranicama po pojedinim semestrima odnosno predmetima. Za ak. god. 2019./2020., 2020./2021. i djelomično 2021./2021. kada se je uslijed potresa i pandemije nastava izvodila online i hibridno Fakultet je bio usmjeren na pružanje informacija studentima putem sustava za e-učenje Merlin.

2.6. Studentska je praksa sastavni dio studijskih programa (gdje je to primjenjivo)

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Stručna praksa treba biti sastavni dio studijskih programa. Definirani ishodi učenja trebaju bolje održavati razinu praktičnih znanja koje studenti stječu tijekom čitavog studija.*

Praktični oblici nastave dio su studijskih programa svih preddiplomskih, diplomskih stručnih i sveučilišnih studijskih programa te integriranog studija prava. Fakultet osigurava izvođenje studentske prakse na različite načine. Praktični oblici nastave su vježbe, praktične vježbe, Pravna klinika, simulirano suđenje, terenska nastava te stručna praksa. Osim što je dio studijskih programa i izvodi se unutar Fakulteta kao redovni oblik nastave dio, studentska praksa organizira se i izvan Fakulteta u suradnji s tržištem rada – odvjetnički uredi, sudovi, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te u ustanovama sustava socijalne skrbi, zdravstvenog, pravosudnog sustava, sustava odgoja i obrazovanja, u organizacijama civilnog društva te drugim nevladinim organizacijama. Uz već potpisane brojne sporazume o suradnji (v. Samoanaliza, str. 34. - 37.) tijekom listopada i studenog 2022. potpisani su ili će biti potpisani sporazumi s 27 redovnih i specijaliziranih sudova s područja Republike Hrvatske. Svi usvojeni ishodi učenja studijskih programa upravo ističu praktičnu komponentu znanja i vještina koje studenti usvajaju (npr. na integriranom pravnom studiju 9 od 20 ishoda učenja sadrže praktična znanja, na preddiplomskom studiju socijalnog rada 9 od 18 ishoda učenja sadrže praktična znanja dok na specijalističkom diplomskom stručnom studiju javne uprave 12 od 20 ishoda učenja sadrži praktična znanja) pa tako i Povjerenstvo u svojem izvješću ističe kako je “Fakultet usvojio nove ishode učenja na razini studijskog programa za sve studijske programe i na razini kolegija za sve oblike nastave, uključujući praktičnu nastavu” (str. 40.). Pored stručne prakse postoje oblici terenske nastave, koji se dodatno financijski podupiru.

- *Treba uvesti bolje ustrojen sustav s definiranim ciljevima, ishodima učenja, postupcima praćenja i elementima ocjenjivanja radi praćenja stjecanja praktičnih vještina i znanja.*

Sve traženo Fakultet ispunjava o čemu svjedoči i Povjerenstvo u svojem izvješću u kojem navodi kako je „zaključilo da visoko učilište osigurava postizanje predviđenih ishoda učenja. Primjeri pismenih ispita, seminara i završnih radova te projektnih zadataka koje je povjerenstvo dobilo na uvid, kao i povratne informacije dobivene od studenata, dionika i alumnijsa potkrepljuju taj zaključak” (str. 16.). Nejasno je na čemu je utemeljena ova preporuka.

- *Fakultet treba na stručnim studijima i studiju socijalne politike osigurati studentima više mogućnosti stjecanja praktičnih vještina i znanja koja im trenutno nedostaju.*

Dio svih studijskih programa čine različiti oblici praktične nastave. Kontinuirano se radi na daljnjem unapređenju postojećih te uvođenju novih oblika praktične nastave (v. Samoanaliza, str. 34. – 39., 47. - 48.). Tako je u lipnju 2022. na Studijskom centru socijalnog rada izrađen prijedlog uvođenja novog obaveznog predmeta Terenska praksa koji je usvojen na sjednici dva Zavoda Studijskog centra socijalnog rada 5. lipnja 2022. godine, dok je na Studijskom centru javne uprave i javnih financija, uz postojeći Laboratorij upravnih inovacija, osnovan je Upravni kompas putem kojeg studenti uz akademske mentore pomažu građanima te raznim pravnim osobama u ostvarivanju kontakata s javnom upravom i u rješavanju upravnih problema.

Na preddiplomskom studiju javne uprave obavezan predmet je Stručna praksa na trećoj godini (2 ECTS do ak. god. 2022./2023., a od ove ak. god. 4 ECTS boda). Osim toga studenti obvezno upisuju i sljedeće praktične predmete: Upravno postupovno pravo - vježbe (4 ECTS), Vježbe iz nomotehnike (3 ECTS) i Informatičku radionicu (3 ECTS). Prema tome, studenti na ovom studijskom programu upisuju četiri obavezna predmeta koji su isključivo praktičnog oblika i ukupno nose 14 ECTS bodova. Na stručnom poreznom studiju nastava se u velikom omjeru izvodi putem praktičnih vježbi pa je tako na drugoj godini studija omjer praktične i teorijske nastave 50:50. Na specijalističkom diplomskom stručnom studiju javne uprave studenti imaju mogućnost praktičnog i istraživačkog rada na seminarima koji svi sadrže [praktičnu komponentu](#), u istraživačkim laboratorijima (primjerice, [Laboratoriju upravnih inovacija](#)) i sl. (str. 37 Samoanalize). Od akademske godine 2022./2023. pokrenut je praktični oblik nastave Upravni kompas. U izvođenju stručne prakse Fakultet surađuje sa strukovnim udrugama poput Instituta za javnu upravu (IJU) i Udrugom hrvatskih diplomata i osigurava studentima besplatnu stručnu literaturu (Samoanaliza, str. 39.). Slijedom iznesenog, ocjena kvalitete ne odražava stvarno stanje, a niti stanje utvrđeno analizom Povjerenstva.

III. Nastavni proces i podrška studentima

3.1. Uvjeti za upis ili nastavak studija usklađeni su za zahtjevima studijskog programa, jasni su, objavljeni i dosljedno se primjenjuju

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Treba dodatno prilagoditi kriterije za nastavak studija i dodjela ECTS bodova treba realnije odražavati vrijeme potrebno za određeni predmet.*

Na temelju sadržaja Samoanalize (v. str. 40. - 42.) Povjerenstvo je u svojoj analizi istaknulo kako se kriteriji za upis usvajaju na sjednicama Vijeća i objavljuju na mrežnim stranicama, usklađeni su s odlukama Senata te su kompetencije u postupcima upisa jasno definirane. Također ističe kako “nije ustanovilo nikakve poteškoće u vezi s upisnim kriterijima i upisnim procesom i dionici, uključujući studente, nisu spomenuli niti jedan izazov ili uputili primjedbu” (str. 44.). Kriteriji za nastavak studija su također jasni, objavljeni i dosljedno se primjenjuju te je nejasno na čemu se temelji preporuka za prilagodbu kriterija za nastavak studija. Naime, minimalni broj ECTS bodova koje student mora steći za nastavak studija uvjetovan je, između ostalog, sveučilišnim propisima, ali i različitim pravilnicima koje donosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja u pogledu prava redovnih odnosno izvanrednih studenata (v. npr. [Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava redovitih studenata na subvencionirano stanovanje](#) ili [Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju na temelju socio-ekonomskog statusa](#)). Slijedom iznesenog, ocjena kvalitete ne odražava stvarno stanje, a niti stanje utvrđeno analizom Povjerenstva.

3.3. Visoko učilište osigurava učenje usmjereno na studenta.

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Predlaže se uvođenje više mogućnosti učenja usmjerenih na studente preddiplomskih i diplomskih studija kako bi studenti mogli više utjecati na svoj plan studija, ritam studiranja i fokusirati se na kvalitetniji i utjecajniji akademski rad. Učenjem usmjerenim na studenta studente se potiče na aktivno sudjelovanje u nastavi i stavlja se naglasak na sposobnost rada s pravnim standardima i njihovu primjenu, a ne samo na puko reproduciranje njihova sadržaja, a taj se cilj može postići samo kroz zajednički doprinos svih kolegija (primjerice, razvojem vještina pisanja i argumentiranja).*

Fakultet u skladu s Pravilnikom o studiju koristi različite načine izvođenja nastave (v. Samoanaliza, str. 47.) što je sadržano u ishodima učenja svakog kolegija i čije je postizanje na ovakav način u svojoj analizi i završnom izvješću istaknulo Povjerenstvo (str. 16). Isto tako, Povjerenstvo izričito navodi niz oblika nastave koji osiguravaju učenje usmjereno na studenta - seminari, vježbe, Pravna klinika, simulirana suđenja te studij postdoktoranada koji “mogu sudjelovati u sukreiranju vlastitog procesa učenja i rada” (str. 46.). Ali je Povjerenstvo izostavilo neke vrlo inovativne oblike nastave usmjerene na studente kao što su, primjerice, Laboratorij upravnih inovacija, novopokrenuti Upravni kompas (po uzoru na Pravnu kliniku), terensku nastavu i sl. Također, od. ak. god. 2022./2023. na prvoj godini integriranog pravnog studija izvodi se predmet Akademsko pisanje koji je dizajniran upravo kako bi se kod studenata razvila vještina pisanja. Kvaliteta praćenja

prolaznosti studenata osigurava se mentorskim pristupom – studentskim mentorima koji pomažu mlađim kolegama, kao i akademskim mentorima. Institut akademskih mentora na inicijativu prodekana nadležnog za nastavu uveden je u ak. god. 2020./2021. temeljem odluke dekana, a potom je Fakultetsko vijeće 2021. usvojilo [Pravilnik o programu akademskog mentoriranja na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu](#) kojim se osigurava podrška svim studentima prve godine koji upišu bilo koji studijski program na Fakultetu i iskažu interes za ovakvom podrškom (Samoanaliza, str. 43). Ističemo i kako je Fakultet u Samoanalizi detaljno dokazao da osigurava učenje usmjereno na studenta (Samoanaliza str. 47-49). U skladu s tim, nije jasno na temelju čega je ovaj standard mogao biti ocijenjen minimalnom razinom kvalitete.

3.5. Visoko učilište osigurava podršku studentima iz ranjivih i podzastupljenih skupina.

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Povjerenstvo predlaže da se uspostavi podrška utemeljena na pravima studentima iz ranjivih skupina umjesto dosadašnje centralizirane podrške koja se organizira po potrebi. U izvješću se navode politike i razna nastojanja, no povjerenstvo je dobilo vrlo malo informacija o učinku/rezultatima tih nastojanja i u razgovorima je shvatilo da studenti nisu upoznati s tim mogućnostima podrške.*
- *Visoko učilište treba poticati sustav kolegijalne potpore (peer support) jer on ima velik potencijal.*
- *Fakultet treba analizirati učinkovitost mehanizama podrške.*

Fakultet ima koordinate za studente s invaliditetom na integriranom pravnom studiju, Studijskom centru za socijalni rad te Studijskom centru za javnu upravu i javne financije. Dodatno, [povjerenici u postupku zaštite dostojanstva studenata](#) ustrojeni su kao posebna institucija sa zadaćom zaprimanja pritužbi vezanih uz uznemiravanje studenata te predlaganja odgovarajućih rješenja. Ranjive i podzastupljene skupine studenata mogu ostvariti različita prava kao što je npr. pravo na [izravan smještaj u studentskom domu](#), a upisom međusastavnog kolegija [Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom](#) studentima s invaliditetom pomažu kolege studenti s istog studija i godine studija. Fakultet je ustrojio i vrlo aktivno [Savjetovalište za studente](#), a studenti se mogu obratiti i studentskom pravobranitelju. Savjetovalište za studente imalo je preko 500 savjetovanja u jednoj akademskoj godini (v. Samoanaliza, str. 13.), pa nije utemeljena tvrdnja da “studenti nisu upoznati s mogućnostima podrške”. Iz svega navedenoga nejasno je kako je ovaj standard mogao biti ocijenjen minimalnom razinom kvalitete.

3.6. Visoko učilište omogućava studentima stjecanje međunarodnog iskustva

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuka za poboljšanje:

- *Iako je na Fakultetu dostupan sustav podrške međunarodnoj razmjeni, Povjerenstvo preporučuje Fakultetu da nastoji povećati broj studenata koji sudjeluju u međunarodnoj razmjeni.*

Broj studenata Fakulteta koji sudjeluju u međunarodnoj razmjeni ograničen je [kvotama](#) koje pripadaju Fakultetu prema sadržaju sporazuma o suradnji te u svezi s time i [financijskim sredstvima](#) koja osigurava [Agencija za mobilnost i programe EU](#) (AMPEU) u suradnji s Uredom za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu. Trenutno, unatoč većoj zainteresiranosti studenata, Fakultet po semestru ostvari između četrdeset i pedeset stipendija. Naime, studenti na razmjeni u pravilu dobivaju financijsku potporu za troškove života, no iznos potpore ovisi o programu mobilnosti i definiran je [natječajem](#). Istodobno, troškove putovanja studenti u pravilu snose samostalno, osim ako u natječaju nije drugačije navedeno (npr. u programima razmjene izvan europskog kontinenta). Međunarodnu razmjenu Fakultet svojim studentima osigurava i kroz projekt institucionalnog oblikovanja Europskog sveučilišta postindustrijskih gradova (UNIC), u kojem je već tijekom prve dvije godine više desetaka studenata sudjelovalo u online razmjeni, a studenti-predstavnici Pravnog fakulteta su uključeni u rad Studentskog odbora UNIC saveza te stalno informiraju ostale studente o mogućnostima razmjene.

3.7. Visoko učilište osigurava povoljne uvjete za studiranje inozemnih studenata

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuka za poboljšanje:

- *Budući da se uvjerilo u dobar ugled Fakulteta i njegovu popularnost među stranim studentima, Povjerenstvo preporučuje Fakultetu da unaprijedi dostupne mogućnosti studiranja. Fakultet bi mogao postati međunarodno odredište stranim studentima kad bi osigurao module na engleskom jeziku (grupe kolegija nakon čijeg završetka se dobiva diploma), mikrokvalifikacije ili kad bi se akreditirali čitavi studijski programi na engleskom jeziku.*

Na Fakultetu se izvodi združeni doktorski studijski program [Ljudska prava, društvo i višerazinska vladavina](#) (Human Rights, Society and Multi-level Governance) na engleskom jeziku. U tijeku je priprema za akreditaciju [Redesigning the Post-Industrial City](#) (RePIC-a) – združenog poslijediplomskog studija na engleskom jeziku koji se razvija unutar UNIC-a dok je u razvojnoj fazi priprema još jednog združenog poslijediplomskog studija *Superdiversity in Educational, Organizational and Societal Context* (SEOS). U okviru [CIEL](#) programa Fakultet s partnerskim institucijama potiče mobilnost studenata koji studiraju komparativno, međunarodno ili europsko pravo na diplomskoj razini te omogućava studiranje najmanje jednog semestra izvan matične institucije i stjecanje posebnog certifikata pod nazivom "European Master in Comparative, International and European Law". Na preddiplomskoj i diplomskoj razini studija Fakultet uz [brojne predmete na stranom jeziku](#) dolaznim studentima omogućava da u okviru Jean Monnet centra izvrsnosti upišu i polože grupe predmeta i steknu [Jean Monnet potvrdu o studiranju](#).

3.8. Visoko učilište osigurava objektivno i dosljedno vrednovanje i ocjenjivanje studentskih postignuća

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

- *Uvesti seminare i radionice za razvoj vještina u vezi s metodama ispitivanja i ocjenjivanja.*
- *Izmijeniti Pravilnik o studiju u skladu s gore navedenim prijedlozima kako bi se osigurao učinkovit mehanizam ulaganja žalbe.*
- *Poticati praksu davanja povratnih informacija studentima o rezultatima pismenih ispita i analize ispita (najčešćih pogrešaka i drugih pogrešaka) i poticati formativno u odnosu na sumativno ocjenjivanje.*
- *Revidirati raspodjelu ECTS bodova kako bi realnije odražavali vrijeme potrebno za određeni predmet.*

Ovaj standard sastoji se od niza elemenata. Za svaki predmet javno su objavljeni [ispitni rokovi](#) i drugi rokovi za ispunjavanje studentskih obveza. Javno su objavljene [metode vrednovanja i ocjenjivanja](#), kao i [termini i sadržaji](#) izvođenja nastave iz pojedinih predmeta. Javno se [objavljaju](#) i načini parcijalnog polaganja ispita, odnosno dijela ispitnog gradiva. Kao sastavni dio usvojenih ishoda učenja za svaki pojedini predmet naznačen je način vrednovanja i ocjenjivanja; elementi praćenja i provjeravanja (Samoanaliza, str. 57). Korištene nastavne metode navedene su u ishodima učenja za svaki pojedini predmet, a ishodi učenja pojedinih predmeta sadrže i metode vrednovanja (koje su u pravilu pismeni i usmeni ispit, odnosno usmeni ispit te izrada pisanog rada/eseja). [Pravilnikom o studiju](#) propisano je da se znanje studenata može provjeravati i ocjenjivati tijekom nastave, dok se konačna ocjena utvrđuje na ispitu. Tijekom nastave studentima se omogućavaju kontinuirane provjere znanja putem npr. kolokvija ili kviz testova u okviru platforme za e-učenje koje imaju utjecaja na konačnu ocjenu – dio su konačne ocjene ili pružaju mogućnost oslobođanja od dijela gradiva prilikom usmenih ispita. Objektivnost i pouzdanost ocjenjivanja na pismenim ispitima osiguravaju se standardiziranim testovima čiji je način sastavljanja studentima unaprijed poznat. Na usmenim se ispitima objektivnost i pouzdanost osiguravaju ponajprije mogućnošću da student kao ispitivača isključi nastavnika koji ga je na prethodnom usmenom ispitu negativno ocijenio, ako na katedri koja izvodi kolegij ima drugih nastavnika (što je danas slučaj na svim katedrama). Drugo, student ima pravo na [zahtjev](#) za ponavljanje ispita pred povjerenstvom. Treće, objektivnost i pouzdanost ocjenjivanja osiguravaju se javnošću usmenih ispita, a student ima pravo dobiti na uvid ocijenjeni rad s pismenog dijela ispita prije održavanja usmenog dijela ispita. Četvrto, student koji polaže ispit četvrti put polaže ga pred povjerenstvom čija je odluka konačna, s tim da student koji polaže ispit osmi put, a ispit se polaže pismeno i usmeno, ima pravo izlaska na usmeni ispit neovisno o uspjehu na pismenom ispitu. Objektivnost i pouzdanost ocjenjivanja potvrđuju i rezultati studentskih anketa završenih studenata koji te elemente ocjenjuju prosječnom ocjenom dobar. Posebno treba istaknuti činjenicu da je način provjere znanja i vještina (izvedba ispita) [ocijenjen](#) prosječnom ocjenom vrlo dobar (v. Samoanaliza, str. 58. - 59.). Glede omjera formativnog i sumativnog ocjenjivanja, ističemo nalaz povjerenstva u Izvješću gdje se ističe da su se „istovremeno poboljšali i drugi elementi nastavnog procesa, što se odnosi na veću upotrebu raznih oblika e-učenja i kontinuirane provjere znanja na kolegijima tijekom trajanje nastave“ pri čemu su „kao dokaz praćenja postizanja predviđenih ishoda učenja povjerenstvu dani na uvid primjeri kolokvija te pismenih ispita“ (str. 37.). Ne vidimo kako raspodjela ECTS bodova utječe na objektivno i dosljedno vrednovanje i ocjenjivanje studentskih postignuća. S obzirom na navedeno, nejasno je kako je ovaj standard mogao biti ocijenjen minimalnom razinom kvalitete.

3.10. Visoko učilište vodi brigu o zapošljivosti studenata nakon studija

Ocjena kvalitete: minimalna razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Redovito analizirati usklađenje upisnih kvota s društvenim potrebama i potrebama na tržištu rada. U slučaju potrebe prilagođavati upisne kvote. Povjerenstvo naglašava da je Fakultet, kako bi se odgovarajuće posvetio zapošljivosti diplomanata, dužan uzeti u obzir nekoliko faktora, a jedan od njih je osigurati da uskoro završeni studenti budu atraktivni potencijalnim poslodavcima. To znači da ih unaprijed treba pripremiti za buduće zadaće i da trebaju unaprijed steći odgovarajuće vještine. Sposobnosti jasnog, sažetog i razumljivog izražavanja u pismu, argumentacije, analize tekstova, primjene zakona na određene činjenice itd. koje su svojstvene pravnoj struci studenti trebaju razviti tijekom studija, a ne nakon. Stoga Povjerenstvo smatra da treba staviti veći naglasak na ovaj praktični aspekt znanja tijekom studija, uzimajući u obzir činjenicu da bez tih vještina teoretsko znanje nije iskoristivo i ne služi nikakvoj svrsi.*

Fakultet analizira i usklađuje upisne kvote s društvenim potrebama i potrebama tržišta rada (v. Samoanaliza, str. 60.) te na različite načine vodi brigu o zapošljivosti svojih studenata - npr. održavanjem Dana karijera i pružanjem dodatnog savjetovanja u Savjetovalištu za studente što potvrđuje i Povjerenstvo u svojem izvješću (str. 52.). Praktični dio nastave dio je svih studijskih programa te se studentima omogućava stjecanje odgovarajućih vještina između ostalog i kod potencijalnih poslodavaca - odvjetnički uredi, sudovi, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te u ustanovama sustava socijalne skrbi, zdravstvenog, pravosudnog sustava, sustava odgoja i obrazovanja, u organizacijama civilnog društva te drugim nevladinim organizacijama (v. Samoanaliza, str. 34. – 39., 47. - 48.). Slijedom iznesenog, ocjena kvalitete ne odražava stvarno stanje, a niti stanje utvrđeno analizom Povjerenstva. Promjenom nastavnog plana pravnog studija usvojenom u lipnju 2022. omogućeno je uvođenje kolegija Akademsko pisanje te je omogućeno da se seminarska nastava, koja je premještena u semestar nakon odslušanih predavanja, više usmjeri prema primjeni na predavanjima stečenih znanja u praksi.

IV. Nastavnički i institucijski kapaciteti

4.1. Visoko učilište osigurava odgovarajuće nastavničke kapacitete

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *Preporučuje se izraditi plan zapošljavanja i napredovanja kako bi se dodatno poboljšao omjer nastavnika i studenata.*

U cijelom tekstu analize nalazi se samo jedna kritička tvrdnja. U tekstu se navodi da je očit porast broja zaposlenih nastavnika ali „da nije jasno kako se politike zapošljavanja formaliziraju i provode“ (str. 53).

Pravni fakultet provodi plan zapošljavanja i napredovanja i jasno je kako se politika zapošljavanja formalizira i provodi. Planiranje zapošljavanja na razini svake sastavnice Sveučilišta u Zagrebu se provodi na razini Sveučilišta, a sredstva za zapošljavanje su zadana državnim proračunom. U okviru navedenog, Dekan priprema plan zapošljavanja za svaku akademsku godinu, koji uključuje novo zapošljavanje te napredovanje zaposlenika u znanstveno-nastavna i suradnička zvanja. Fakultet za svako novo zapošljavanje, kao i napredovanje zaposlenika treba dobiti suglasnost Sveučilišta u Zagrebu te Ministarstva znanosti i obrazovanja, na temelju kojih pokreće postupak raspisivanja natječaja. Pravni fakultet je među onim sastavnicama Sveučilišta koje u proteklih deset godina nisu značajnije povećali ukupan broj zaposlenih. Ovaj podatak uz podatak o povećanju broja i udjela akademskih djelatnika (profesora, asistenata i istraživača), govori dovoljno o uspjehu strategije zapošljavanja Fakulteta u okviru zadanih zakonskih i proračunskih okvira te okvira koje određuje Sveučilište u Zagrebu.

- *Preporučuje se uvesti konkretne mjere poticanja nastavnika da pohađaju napredna usavršavanja u području metoda poučavanja i učenja.*

S obzirom da je ova preporuka ista kao i za standarda 4.3., očitovanje je isto kao i za taj standard (vidi dolje).

4.2. Zapošljavanje, napredovanje i reizbor nastavnika temelje se na objektivnim i transparentnim postupcima koji uključuju vrednovanje izvrsnosti

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *U strateške ciljeve Fakulteta treba uključiti i zapošljavanje nastavnika.*

U cijelom tekstu analize se navodi samo jedna tvrdnja: „[...] elementu internacionalizacije nastavnika ne posvećuje se jednaka pažnja. Nastavnici uglavnom dolaze iz regije, a često je riječ o bivšim studentima Visokog učilišta. Čini se da nema zaposlenika/nastavnika iz drugih dijelova zemlje niti iz stranih zemalja“ (str. 55).

Zapošljavanje nastavnika je strateški cilj Fakulteta i provodi se sukladno pravilima koja vrijede na razini Sveučilišta i države što je već prethodno objašnjeno u očitovanju na standard 4.1. U odnosu na sastav zaposlenih, navodimo da je 44 posto akademskih zaposlenika (i isti postotak ukupno zaposlenih) podrijetlom iz drugih dijelova zemlje, odnosno rođeno izvan Zagreba. Većina nastavnika je doktorirala na Pravnom fakultetu jer je to bio jedini doktorski studij u vrijeme njihovog studiranja. Valja naime uzeti u obzir ne današnju situaciju s doktorskim studijima, nego onu od prije deset, dvadeset, trideset i više godina. Nezanemariv broj profesora je studirao ili stekao magisterij znanosti odnosno doktorat znanosti u inozemstvu. Opisana situacija sa zapošljavanjem zaposlenika, posebno u odnosu na strane državljane, slična je kao i na ostalim fakultetima u državi, osim što su njihovi nastavnici dobrim dijelom doktorate znanosti stekli upravo na Pravnom

fakultetu u Zagrebu. Pri tome je nastava na pravnim fakultetima specifična u odnosu na ostale fakultete jer je osnovni predmet nastave hrvatsko pravo koje najbolje poznaju hrvatski državljani.

4.3. Visoko učilište pruža podršku nastavnicima u njihovu profesionalnom razvoju

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *Preporučuje se uvesti konkretne mjere poticanja nastavnika da pohađaju napredna usavršavanja u području metoda poučavanja i učenja.*
- *Treba poticati zaposlenike da više sudjeluju u programima međunarodne mobilnosti tako da se osigura zamjena za nastavnike.*

U cijelom tekstu analize su iznesene samo četiri kritičke tvrdnje. Prva je tvrdnja implicirana prijedlogom da Fakultet treba „poticati zaposlenike da više sudjeluju u programima međunarodne mobilnosti, primjerice, osiguravanjem zamjene za nastavnike tijekom mobilnosti“ (str. 56.). Druga je tvrdnja da se „jednako toliko pažnje [u usporedbi sa znanstvenom djelatnošću] ne posvećuje kontinuiranom osuvremenjivanju nastavnih metoda“ (str. 55.). Treća je tvrdnja da „nije zamjetan veliki interes za boravak u inozemstvu, osim u slučaju pojedinih nastavnika“ (str. 21) te da su „osobito mlađi nastavnici (asistenti i poslijedoktorandi) nezainteresirani za boravak u inozemstvu, osim nekoliko iznimki.“ (str. 55.). Četvrta tvrdnja je da „ne postoji sustav nagrađivanja i priznavanja, što se ne odnosi samo ili nužno na financijsko nagrađivanje.“ (str. 55).

Pravni fakultet provodi mjere poticanja nastavnika da pohađaju usavršavanja općenito uključujući i usavršavanja u području metoda poučavanja. Konkretna mjera je financijska potpora svakom nastavniku i suradniku za usavršavanje u inozemstvu sukladno normativnom modelu za financijsko poticanje znanstvene i nastavne djelatnosti (Samoanaliza str. 79). Iznos financiranja se od akademske godine 2022./23. još i povećao. Uz navedene potpore, Ured za međunarodnu suradnju redovno obavještava putem biltena o mogućnostima međunarodne mobilnosti i posreduje u realizaciji ovih programa. Dodatno, Fakultet je uložio posebne napore u osposobljavanje nastavnika za korištenje platformi za učenje na daljinu, naročito zbog izbijanja pandemije bolesti COVID-19 i potresa, te korištenje digitalnih alata za učenjem. Već dulje vrijeme na Fakultetu djeluju koordinatori za e-učenje, i to na pojedinim studijima, kao i na svakoj katedri.

U odnosu na prethodnu akademsku godinu, u ak. godini 2021./2022. ukupno dodijeljena financijska potpora iz vlastitih sredstava Fakulteta za znanstveni i nastavni rad porasla je za 78 posto u odnosu na prethodnu ak. godinu. U prethodnom razdoblju nisu se mogle koristiti potpore u jednakoj mjeri zbog pandemije bolesti COVID-19 i potresa. Od akademske godine 2022./23. iznos financijske potpore je povećan temeljem Odluke o poticanju znanstvenog i stručnog usavršavanja i znanstvene izvrsnosti nastavnika i suradnika.

- *Potiče se izrada plana profesionalnog usavršavanja mladih znanstvenika.*

Nije jasno na čemu Povjerenstvo temelji tvrdnju da „mlađi nastavnici nisu zainteresirani za boravak u inozemstvu“. U 2021./2022. godini, dakle u razdoblju nakon COVID-a i pandemije, bilježi se rast broja mladih znanstvenika koji koriste ove poticaje za usavršavanje u inozemstvu te je 1/4

mladih znanstvenika iskoristilo poticaje. Plan usavršavanja mladih znanstvenika se donosi u dogovoru s predstojnikom katedre na kojoj mladi znanstvenik radi, u okvirima kapaciteta pojedine katedre.

- *Potiče se razvijanje sustava nagrađivanja postignuća nastavnika.*

Pravni fakultet je 2022. godine uveo novi sustav nagrađivanja koji, uz već postojeće nagrade za e-učenje, sada uključuje i nagrade za cjeloživotno učenje, inovacije i najbolji znanstveni rad mladih nastavnika i znanstvenika.

4.4. Prostor, oprema i cjelokupna infrastruktura (laboratoriji, informatička služba, radilišta i sl.) odgovarajući su za provedbu studijskih programa i osiguravaju postizanje predviđenih ishoda učenja te realizaciju znanstvene/umjetničke i stručne djelatnosti.

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *Osuveremeniti zgradu visokog učilišta u skladu s potrebama studijskih programa i financijskim mogućnostima visokog učilišta.*

U cijelom tekstu analize su iznesene dvije grupe kritičkih tvrdnji, prva koja se odnosi na prostor i digitalizaciju općenito te druga koja se odnosi specifično na jednu od zgrada koja je namijenjena studiju socijalnog rada.

Prije osvrta na svaku od ovih tvrdnji, ističemo više napomena o prostornom smještaju koji je obilježen činjenicom posljedica potresa, obnove koja predstoji te drugim relevantnim okolnostima koje Stručno povjerenstvo nije uzelo u obzir niti adekvatno vrednovalo.

Prva je napomena da je Povjerenstvu bio omogućen obilazak svih zgrada i prostora Fakulteta, da je to bilo jasno komunicirano Povjerenstvu, da su bile osigurane pretpostavke (prijevoz i dr.), a Povjerenstvo je odlučilo obići samo zgradu u Nazorovoj 51. Povjerenstvo je bilo smješteno u zgradi na Trgu Republike Hrvatske 3 i nije imalo negativnih komentara.

Drugo, Pravni fakultet je primjer integracije studija te objedinjuje tri jedinice (pravni studij, Studijski centar socijalnog rada te Studijski centar za javnu upravu i javne financije), a za njihov rad osigurava prostor u 15 objekata, u većoj mjeri, nažalost, zbog potresa i nemogućnosti korištenja zgrade na Trgu Republike Hrvatske 14 u kojoj je jedna četvrtina (1/4) prostora koje je prije potresa Fakultet koristio (v. komentare o razlozima izostale obnove te zgrade gore u tekstu).

Treće, Pravni fakultet pokreće postupke i prijavljuje za obnovu sve svoje zgrade, ali Fakultet ne može ubrzati državne postupke koji su dugotrajni i spori. Pogotovo ne može ubrzati obnovu zgrade na Trgu Republike Hrvatske 14 koja je u vlasništvu Sveučilišta u Zagrebu koje je jedino ovlašteno upravljati postupkom obnove. Kada se radi o saniranju posljedica potresa, Fakultet ne pokazuje subjektivne slabosti, nego se radi o objektivnim okolnostima koje sprječavaju Fakultet da brzo i efikasno rješava prostornu situaciju.

Četvrto, u Samoanalizi su navedeni podaci o naporima Fakulteta koji su doveli do situacije da se nastavne i znanstvene aktivnosti odvijaju isto kao i prije potresa i pandemije. Uz to valja dodati i sljedeće aktivnosti koje su poduzete, kao odgovor na posljedice bitnog smanjenja prostora za rad, za oko 25% u odnosu na situaciju prije potresa u ožujku 2020., tijekom akademske godine 2021./22., pri čemu se izdvajaju kao najvažnije:

- zakupljen je i uređen prostor koji se sastoji od dviju soba u zgradi Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža u Frankopanskoj ulici 26, za rad zaposlenika Knjižnice Pravnog fakulteta, što je omogućilo da se svi oni s rada od kuće vrate na rad u prostorima zakupljenima od Fakulteta;

- za studente su uređene i otvorene seminarska čitaonica i informatička dvorana s većim brojem računala za pretraživanje i pristup bazama u prizemlju zgrade na Trgu Republike Hrvatske 3 (koje su pokazane članovima Stručnog povjerenstva);

- rekonstruiran je, uređen i opremljen prostor za dekanat, tajništvo, računovodstvo, ekonomat, personalnu službu te studentsku referadu u prizemlju zgrade na Trgu Republike Hrvatske 3 te su sve navedene službe, uključujući dekana i prodekane, prešle s dotadašnjeg nužnog smještaja na normalan rad početkom ljetnog semestra akademske godine 2021./22.;

- pisarnica i arhiva su iz zgrade na Trgu Republike Hrvatske 14 preseljene u dvorišnu prostor iza zgrade na Trgu Republike Hrvatske 3, koji je prethodno ispražnjen i temeljito saniran te uređen i opremljen;

- za rad petero zaposlenika Ured za međunarodnu suradnju i projekte preuređena je i opremljena nekadašnja priručna knjižnica Zavoda za međunarodno pravo i poredbeno pravo u Ćirilometodskoj ulici 4,

- od Grada Zagreba je zakupljen te uređen i opremljen prostor na Trgu Bana Jelačića 15, u kojem je za predavanja počevši od 26. rujna 2022. uređena dvorana za predavanja s kapacitetom od 80 mjesta, uz dodatnu sobu za praktični rad manjih studentskih grupa (Upravni kompas i druge) te popratne sadržaje;

- od Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža zakupljena je za predavanja počevši od 26. rujna 2022. dvorišna dvorana u Frankopanskoj ulici 26 s kapacitetom od 180 mjesta;

- sklopljen je ugovor o korištenju za predavanja počevši od 26. rujna 2022. Kongresne dvorane u poslovnoj zgradi „Kockica“ Ministarstva mora, prometa i infrastrukture na Prisavlju 14 kapaciteta preko 200 mjesta;

- od Grada Zagreba je zakupljen te uređen i opremljen prostor u Palmotićevoj 30 za rad Pravne klinike počevši od rujna 2022., zbog promjene vlasničke strukture dotad korištenog prostora.

Zakupom odnosno korištenjem triju navedenih dvorana te prostora za Pravnu kliniku osigurano je izvođenje nastave u prikladno opremljenim i dovoljno velikim prostorima koji su na prihvatljivoj udaljenosti te povoljni po cijeni i roku zakupa. Fakultet je spreman sve navedeno po potrebi dokumentirati sklopljenim ugovorima.

Peto, Fakultet je u srpnju 2022. potpisao tri ugovora s Ministarstvom znanosti i obrazovanja o cjelovitoj obnovi zgrada na Trgu Republike Hrvatske 3, Nazorovoj 51 i Ćirilometodskoj 4. Ugovori se po potrebi mogu staviti na uvid.

I šesto, Fakultet intenzivno priprema projekt izgradnje nove Knjižnice Fakulteta u dvorištu zgrade na Trgu Republike Hrvatske 3 – zasad postoji idejni projekt i procjena ukupnih troškova izgradnje, a u pripremi je postupak javne nabave izrade projekta izgradnje Knjižnice. Dokumentacija se po potrebi može staviti na uvid.

Povjerenstvo tvrdi: “U Samoanalizi je opisana situacija prije potresa, no nažalost, ta situacija ne odražava stanje nakon potresa. [...] Međutim, treba reći i da se uglavnom radi o improviziranim rješenjima koja čim prije treba zamijeniti ozbiljnim strukturnim renovacijama. Kad pandemija završi i kad se studenti u velikom broju vrte na Fakultet bit će očito da postojeći prostori nisu dovoljni, a sustav posudbe knjiga nije adekvatan jer materijali još nisu digitalizirani.” (str. 57)

Suprotno navedenom, u Samoanalizi (str. 71) su navedeni podaci prije i nakon potresa. Iz tih podataka, suprotno tvrdnji o „improviziranim i nedostatnim prostorima“ je vidljivo da je Fakultet osigurao praktično jednake prostorne kapacitete koje je imao prije potresa provodeći i da je u funkcionalnom smislu osigurao prostor za sve aspekte djelovanja Fakulteta, i to iz vlastitih sredstava. Nadalje, studenti su se u punom broju vratili na Fakultet od početka akademske godine 2021./22. te postojeći prostor u potpunosti omogućava da se nastavna i znanstvena djelatnost odvija kvalitetno kao i prije potresa.

Tvrdnja da „sustav posudbe knjiga nije adekvatan jer materijali nisu digitalizirani“ nije istinita. Pravni fakultet digitalizira nastavne materijale i literaturu za potrebe studenata sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima. Materijali su digitalizirani za predmete poslijediplomskih studija i ERASMUS predmete kroz sustav MERLIN s ciljem da se studentima koji nastavljaju obrazovanje nakon diplome i često uz rad te studentima koji dolaze iz inozemstva olakša studiranje. Za ostale kolegije na razini do diplomskih studija, u sustavu MERLIN se nalaze digitalizirani pomoćni nastavni materijali i djelomično literatura, sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, čime se studentima olakšava dostupnost dodatnih materijala uz obveznu literaturu. Digitalizacija cjelokupne literature na razini diplomskih studija nije ni poželjna niti moguća u ovom trenutku. Studente se potiče da koriste knjižnicu i čitaonicu Fakulteta te u izravnom kontaktu sa službenicima knjižnice mogu brzo doći do svakog primjerka literature kojeg trebaju.

(2) Povjerenstvo tvrdi: „Zgrada u Nazorovoj 51 nije oštećena u potresu. Međutim, to je povijesna građevina kojoj je potrebno mnogo održavanja i koja često ne odgovara potrebama suvremenog studija i studenata. Tijekom posjeta povjerenstvo je upoznato s nedostatkom na koji se studenti najviše žale, tj. nedostatak studentskog restorana. To je posebno problematično jer se radi o lokaciji udaljenoj od središta grada. Taj problem također je bio prisutan i prije pandemije virusa COVID-19 i potresa. U zgradi također nije osigurana potpuna pokrivenost bežičnom mrežom. Uveden je i video s rasporedom predavanja, no, budući da je to novost, nije još bilo moguće shvatiti hoće li se time unaprijediti organizacija i komunikacija sa studentima.“

Prije svega, zgrada u Nazorovoj 51 je oštećena u oba potresa, kako je već prethodno navedeno, a šteta je sanirana vlastitim sredstvima u iznosu od 1.325.981,57 kn. Zgrada je prijavljena za cjelovitu obnovu o čemu je Fakultet potpisao ugovor u srpnju 2022. Unatoč činjenici da se radi o povijesnoj građevini koja je pod zaštitom kao kulturno dobro, ona zadovoljava potrebe održavanja nastave. Nakon što je Fakultet sklopio ugovor o radu kantine u veljači 2021., nakon osam mjeseci trajanja postupaka nadležnih državnih tijela, kantina je započela s radom. Video projekcije rasporeda nastave doprinose boljem snalaženju studenata vezano uz raspored nastave koji je objavljen i na mrežnim stranicama pojedinog studija.

4.5. Knjižnica i njezina opremljenost te pristup dodatnim sadržajima osiguravaju dostupnost literature i knjižničnih usluga za potrebe kvalitetna studiranja i kvalitetne znanstveno-nastavne / umjetničko-nastavne djelatnosti.

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *Produljiti radno vrijeme knjižnice.*

Ovaj standard je ocijenjen zadovoljavajućim a Povjerenstvo je dalo samo jednu preporuku: „produljiti radno vrijeme knjižnice.“

U tekstu analize se navodi samo sljedeće kritičke tvrdnje: „Radno vrijeme knjižnice također je odgovarajuće (to se odnosi na stanje prije potresa, dok je trenutno radno vrijeme čak i knjižnice u zgradi na Trgu Republike Hrvatske 3 ograničeno na 9-13h), uz iznimku knjižnice u Nazorovoj 51, gdje se savjetuje da knjižnica bude otvorena za javnost cijeli dan. Uz to što nemaju kantu (restoran) u Nazorovoj, studentima su tako dodatno ograničena prava jer nemaju dovoljan pristup knjižnici. Studenti često borave u zgradi i nakon što radno vrijeme knjižnice završi i nemaju na raspolaganju odgovarajući prostor za učenje.“

Nije jasno na koje se podatke i informacije Povjerenstvo referira kad je ograničilo ocjenu na zadovoljavajuću jer osim navedenog odlomka, Povjerenstvo samo pozitivno komentira knjižnicu Pravnog fakulteta. Što se tiče komentara i preporuke o radnom vremenu, napominjemo da je otvorena i druga čitaonica u zgradi Trg Republike Hrvatske 3. Područna knjižnica u Nazorovoj 51 je otvorena od 9:00 do 19:00 (str. 75 Samonalize). Kao što smo prethodno naveli, Kantina je otvorena. Prema tome studenti Pravnog fakulteta imaju na raspolaganju odgovarajući prostor za učenje. Smatramo da ocjena ne odražava stvarno stanje, koje nije potpuno utvrđeno.

4.6. Visoko učilište racionalno upravlja financijskim resursima

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

- *Izraditi financijski plan barem za petogodišnje razdoblje.*

U cijelom tekstu analize navode se samo sljedeće tri kritičke tvrdnje.

Prva tvrdnja se odnosi na višegodišnje planiranje „Budući da je povjerenstvo dobilo uvid u analizu financijskog stanja samo za jednu godinu, nemoguće je zaključiti provodi li Fakultet dugoročno financijsko planiranje ili provodi li samo kratkoročno financijsko planiranje za jednogodišnje razdoblje“ (str. 59).

Pravni fakultet provodi višegodišnje financijsko planiranje, pri čemu postoji i zakonska obveza takvog planiranja, a Fakultet tu obvezu redovito izvršava. U Samoanalizi (str.70. i 78) je navedeno da su „svi financijski izvještaji i planovi objavljeni“ na mrežnim stranicama te je stavljena poveznica koju je Povjerenstvo moglo koristiti. Među planovima je primjerice i dokument „Financijski plan za 2022. i projekcija plana za 2023. i 2024. godinu“ (u daljnjem tekstu

„Financijskog plan“). Ova vrsta dokumenta se donosi svake godine za razdoblje od tri godine. Pravni Fakultet, kao i ostali fakulteti, usvaja plan koji „mora biti istovjetan prikazu u državnom proračunu“ (uputa nadležnog ministarstva). Iz navedenog je vidljivo da Pravni fakultet provodi financijsko planiranje za više godina a da je takvo planiranje zadano Zakonom o proračunu. Na temelju Financijskog plana koji propisuje država, Pravni fakultet planira prihode i rashode. Nadležni Odbori Fakulteta (str. 70. Samoanalize) redovito sudjeluju u formiranju strateških odrednica za financijsko planiranje. U slučaju potrebe, dostavit ćemo sve financijske planove iz kojih je vidljivo da Fakultet svoju obvezu uredno izvršava.

- *Izraditi kriterije za dodjelu bonusa zaposlenicima (varijabilni dio plaće i novčane nagrade).*

Druga kritička tvrdnja se odnosi na potrebu za dodatnim pojašnjenjem o plaći. „U Samoanalizi nisu dovoljno detaljno objašnjeni podaci o plaćama, posebice o njihovom varijabilnom dijelu. Tijekom posjeta povjerenstvo je postavilo pitanja u vezi toga, napose u vezi s kriterijima isplate varijabilnog dijela plaće, no za to nije dobilo detaljno objašnjenje. Povjerenstvo je steklo dojam da ne postoji sustav utemeljen na jasnim i transparentnim kriterijima za isplatu varijabilnog dijela plaća u slučaju da se on isplaćuje, budući da u Samoanalizi nije jasno navedeno isplaćuje li se on ili ne.“ (str. 59)

Pravni fakultet kao sastavnica Sveučilišta u Zagrebu isplaćuje plaće zaposlenicima sukladno zakonima Republike Hrvatske koji vrijede jednako za sva javna visoka učilišta. U Samoanalizi (str. 79) je navedeno da je „korištenje vlastitih sredstava uređeno internim Pravilnikom o načinu korištenja vlastitih prihoda“ a za dokument je stavljena poveznica. Iz teksta Pravilnika je vidljiva ovlast uprave da poveća redovnu plaću zaposlenika sukladno zakonu, kolektivnom ugovoru i općem aktu Fakulteta. U referentnoj 2020. godini se dodatak nije isplaćivao 10 mjeseci, zbog težine situacije u kojoj se našao zbog pandemije i dvaju potresa te potrebe da hitno obnovi zgrade radi omogućavanja nastave i normalnog rada fakultetskih službi, nastavnika i drugih zaposlenika. Koliko je ta obnova bila urgentna i opsežna pokazuje činjenica da je nekoliko mjeseci bilo nemoguće pristupiti u prostorije fakulteta zbog opasnosti po život i zdravlje zaposlenika. U godinama kada je povećanje na redovnu plaću isplaćivano, iznosi dodataka su određeni općim aktom (odluke) ovisno o rezultatima poslovanja Fakulteta. Pravilnikom je određeno da se povećanje odnosi na rad izvan normiranje nastavne djelatnosti odnosno prekovremeni rad. Kao osoba ovlaštena za donošenje poslovnih odluka, dekan je ovlašten odrediti visinu povećanja, ovisno o mogućnostima i radnom opterećenju.

Treća tvrdnja se odnosi na dodatne informacije o specifičnom izvoru financiranja. „Naposljetku, jedan od izvora financiranja su brojni međunarodni, europski, nacionalni i sveučilišni projekti koji predstavljaju ostale prihode, no nije naveden točan iznos niti koji postotak u ukupnim prihodima oni tvore“ (str. 59).

U razdoblju relevantnom za reakreditaciju (2015.-2020.) prihodi od projekata su iznosili 14 milijuna kuna. U 2020. godini prihodi od projekata su iznosili 2,3 milijuna kuna što čini 2,7 posto ukupnih prihoda te godine, dok je 2019. godine taj udio iznosio 3,1 posto. Udio u akademskoj godini 2021./22. je porastao na 8,6 posto i iznosi 7,7 milijuna kuna, odnosno nešto preko milijun eura. Vidljivo je da udio prihoda od projekata kontinuirano i ubrzano raste.

V. Znanstvena / umjetnička djelatnost

5.1. Nastavnici i suradnici zaposleni na visokom učilištu posvećeni su postizanju visoke kvalitete i kvantitete znanstvenog rada

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Treba poticati i motivirati nastavnike da jedni drugima recenziraju radove itd., bilo prilikom objave časopisa Fakulteta, postupka habilitacije ili prilikom prijave na natječaje na projekte Hrvatske zaklade za znanost. (str. 61)*

Nije jasno na čemu je utemeljena preporuka da nastavnici jedni drugima recenziraju radove. Naime, općeprihvaćeni standard u postupcima recenziranja znanstvenih radova u svim fakultetskim časopisima je standard „dvostrukog uzajamno anonimnog recenziranja radova“, koji zahtijeva i Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, radi osiguranja potpune objektivnosti i etičnosti recenzijskog postupka. Navedeni standard traži da se nastavnik mora izuzeti iz postupka recenziranja, ako zna ili opravdano vjeruje da rad koji mu je dostavljen na recenziju jest ili bi mogao biti rad njegovog kolege s katedre, odnosno suradnika na projektu ili na Fakultetu. I sukladno pravilima Hrvatske zaklade za znanost vrednovatelj projekta mora se izuzeti iz tog postupka ako je u bilo kakvom suradničkom odnosu s nositeljem projekta i članovima projektnog tima. Nije jasno što bi značilo uzajamno recenziranje prilikom postupka habilitacije, jer postupka habilitacije u Hrvatskoj nema. Stoga nije jasno ni na kojim činjenicama je utemeljena navedena preporuka te smatramo da je jednostavno nije moguće implementirati.

- *Fakultet treba uspostaviti način praćenja (evidentiranja) društvenog utjecaja svojeg znanstvenog djelovanja (utjecaj istraživačkih radova i monografija na sudsku praksu, prijedloge zakona saboru, lokalne podzakonske propise itd). Utjecaj znanstvenih publikacija Fakulteta je velik no teško ga je pratiti. (str. 61)*

Nije jasno na čemu se temelji navedena preporuka. Naime, među elementima standarda navedenima u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, pod točkom 5.1., nije naveden poseban element uspostave načina praćenja (evidentiranja) društvenog utjecaja znanstvenog djelovanja Fakulteta. Štoviše, u istom dokumentu se kao primjeri potrebnih dokaza navode popisi publikacija, citiranosti, objavljenih doktorskih radova, sudjelovanja nastavnika i suradnika na stručnim skupovima i slično, koji popisi su svi uredno priloženi Samoanalizi (primjerice na str. 87 i 88, a posebno na str. 91 i 92 Samoanalize) te pozitivno ocijenjeni od strane samog povjerenstva. Stoga nije jasno na temelju kojeg kriterija vrednovanja povjerenstvo iznosi navedenu preporuku, tim više što je samo utvrdilo i napisalo da je utjecaj znanstvenih publikacija Fakulteta velik (str. 61), što znači da je očito i povjerenstvu taj utjecaj ipak vidljiv i mjerljiv.

Nadalje, nije jasno na kojim argumentima su utemeljene tvrdnje u ovom dijelu Završnog izvješća – dio „Analiza“ koje glase:

„Na temelju navedenih dostupnih podataka i grafova povjerenstvo je uspjelo zaključiti da je pristup Fakulteta puno više usmjeren na istraživanje nego nastavnu djelatnost, a rezultati takvog opredjeljenja su očiti“ (str. 60). Naime, riječ je očito o podacima i grafovima iznesenima u Samoanalizi u kojima je vidljiv, kako je samo povjerenstvo najprije zaključilo, „razvoj politike Fakulteta u području podrške znanstvenom istraživanju“, a povjerenstvo je i pohvalilo nastojanja nastavnika na doprinosu međunarodnoj vidljivosti Fakulteta. Međutim, nije jasno na temelju kojih činjenica je povjerenstvo uspjelo zaključiti „da je pristup Fakulteta puno više usmjeren na istraživanje nego na nastavnu djelatnost“, tim više što samo povjerenstvo u svojoj analizi pod točkom 5.5. ističe „u dokumentima je navedeno, a u razgovorima s profesorima potkrijepljeno da Fakultet potiče povezivanje znanosti i nastave“ (str. 65) te da je „pohvalno što velik broj uglednih profesora u inozemstvu s kojima zaposlenici Fakulteta surađuju u znanstvenom radu također održava predavanja studentima svake godine i što su studenti uključeni u organizaciju međunarodnih skupova na Fakultetu i sudjelovanje u znanstvenim raspravama koje se na njima potiču“ (str. 65). Iz navedene analize povjerenstva jasno je vidljivo da nastavnici itekako puno truda ulažu u povezivanje svojih znanstveno-istraživačkih aktivnosti i rada sa studentima te da su u tome uspješni. Stoga su tvrdnje povjerenstva iznesene na str. 60 neutemeljene i kontradiktorne tvrdnjama iznesenima na str 65.

Nadalje, povjerenstvo je ustanovilo da „Fakultet sustavno prati znanstvenu produkciju svojih nastavnika i da vodi evidenciju znanstvene produkcije nastavnika, u što se uvjerilo pregledom nasumično odabranih profila istraživača na portalu CROSBI, Google Scholar i drugima. Međutim, treba naglasiti da povjerenstvo tijekom pretrage profila nije uspjelo pronaći nekoliko profila mlađih istraživača Fakulteta“ (str. 60-61). U Samoanalizi je istaknuto da svi nastavnici Fakulteta moraju imati javno dostupan Google Scholar profil (str. 86 Samoanalize). Stručno povjerenstvo nije dokumentiralo tko nema svoj profil. Po saznanjima Fakulteta da netko ne bi imao profil je malo vjerojatno, jer je Fakultet višekratno sustavno provjeravao otvaranje i redovito ažuriranje podatak. Ako netko od mlađih, nedavno zaposlenih suradnika to u trenutku provjere možda nije imao, razlozi mogu biti što još nemaju znanstvenu produkciju koja bi se mogla evidentirati. Smatramo da navedeno nije bilo potrebno posebno isticati u Samoanalizi, a napose ne na temelju nedokumentirane provjere, koju onda ni samu nije moguće provjeriti, odrediti ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavređuje.

5.2. Visoko učilište dokazuje društvenu relevantnost svojih znanstvenih, stručnih i umjetničkih istraživanja i prijenosa znanja.

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Visoko učilište ima sustav potpore prijenosu znanja i tehnologija koji nije u potpunosti razvijen. U Samoanalizi nisu detaljno opisani aspekti podrške jer je naglasak stavljen na sustav podrške istraživanju, no prijenos znanja i tehnologija nije u potpunosti objašnjen. Stoga povjerenstvo preporučuje Fakultetu da djelomično modificira svoj pristup te da se više usmjeri na ciljne aktivnosti kao što su javni skupovi i slično, koje su usmjerene na suradnju sa socijalnim partnerima, počevši od konkretnih potreba društva, industrije i struke koje se mogu unaprijediti znanstvenim metodama. (str. 62-63)*

Nije jasno na kojim činjenicama se temelji navedena preporuka. Naime, među elementima standarda navedenima u dokumentu *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, pod točkom 5.2., navedeno je da visoko učilište treba imati učinkovit sustav potpore istraživanju i prijenosu znanja i tehnologija, a samo povjerenstvo je utvrdilo da je Fakultet pokazao „veliku povezanost svojih znanstvenih istraživanja s društvom i tržištem rada, uzimajući u obzir njegove potrebe“ (str. 61). Štoviše, u Samoanalizi je naveden točan broj znanstvenih, stručnih i znanstveno-stručnih skupova koje je organizirao Fakultet (str. 88 Samoanalize), kao i tribina, okruglih stolova, radionica te seminara/webinara (str. 91 Samoanalize), sve uz priložene popise kao dokaze. Uz to, navedeni su skupni podaci o brojnim angažmanima nastavnika i suradnika u različitim radnim skupinama za izradu nacрта propisa, strategija, planova i programa, smjernica, protokola i slično (str. 91 i 92 Samoanalize), u radu kojih se evidentno prenose znanja i tehnologije. Sve je potkrijepljeno priloženim dokazima. Riječ je, po prirodi stvari, o vrlo ciljanim aktivnostima namijenjenima prijenosu vrlo konkretnih znanja. No, iz preporuke proizlazi da su se brojne konferencije radionice, tribine, okrugli stolovi i drugi skupovi na Fakultetu organizirali s nekim drugim (nepoznatim) ciljem, a ne s ciljem prijenosa znanja, te da su nastavnici i suradnici sudjelovali u izradi vrlo konkretnih temeljnih propisa, strategija i drugih dokumenata, bez ciljanog prijenosa znanja u tom radu, što bi bio neživotni pa i apsurdni zaključak. Jedini smisao sudjelovanja nastavnika u navedenim radnim skupinama je da svojim znanjem doprinesu izradi kvalitetnih propisa, strategija i drugih dokumenata koji pokrivaju vrlo široko društveno područje. Stoga je potpuno nejasno na kojim je činjenicama povjerenstvo utemeljilo svoj zaključak, odnosno iznesenu preporuku, kao i ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavređuje.

Nije jasno na kojim argumentima su utemeljene tvrdnje u ovom dijelu Završnog izvješća – dio „Analiza“ koje glase:

„Što se tiče sustava podrške Fakulteta istraživačkom radu i prijenosu znanja i tehnologije, tijekom sastanka s alumnijima povjerenstvo je ustanovilo da Fakultet surađuje s brojnim javnim i privatnim ustanovama, bez obzira na to što većina sudionika na sastanku nije dala konkretan doprinos sastanku. ... Međutim, suradnja s alumnijima može se unaprijediti uspostavom institucionalnog oblika suradnje poput alumni kluba.“ (str. 62.) Naime, osim što ima Odbor za alumnije u čijem radu sudjeluju alumniji, Fakultet ima Alumni zajednicu, što je višekratno istaknuto u tekstu Samoanalize (primjerice str. 5, 7, 18, 23 itd. Samoanalize), no povjerenstvo je to očito previdjelo ili nije uzelo u obzir. Članovi Zajednice se redovito informiraju o zbivanjima na fakultetu, o programima cjeloživotnog obrazovanja, upisima na poslijediplomske studije i drugim aktivnostima putem posebnog Biltena kao i na društvenoj mreži [LinkedIn](#). Da netko nije govorio na sastanku s članovima alumni zajednice koji je vremenski ograničen je tvrdnja koja odudara od profesionalne razine koja se očekuje u postupcima međunarodne reakreditacije, pogotovo ako bi takva tvrdnja bila opravdanje za dodijeljenu ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavređuje.

5.3. Znanstvena i stručna postignuća visokog učilišta prepoznata su u regionalnim, nacionalnim i međunarodnim okvirima

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Iako je znanstvena aktivnost odgovarajuće prepoznata na europskoj i međunarodnoj razini, katedre i zavode koji su manje aktivni u inozemstvu treba dodatno poticati i motivirati na*

unapređenje tog aspekta rada. Preporučuje se veće sudjelovanje u prijavama na natječaje europskih projekata, u okviru kojih se nude prilike za istraživanja mladih znanstvenika i mobilnost zaposlenika. (str. 63-64)

Budući da u dijelu Završnog izvješća – dio „Analiza“ u odnosu na poglavlje 5.3. nije iznesena niti jedna primjedba u odnosu na bilo koji element standarda iz dokumenta *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, za poglavlje 5.3., štoviše, iznesene su isključivo pozitivne ocjene i pohvale nastojanjima Fakulteta, nije jasno zašto je dodijeljena ocjena „zadovoljavajuća razina kvalitete“, a ne viša ocjena. Naime, uvijek se može dati načelna preporuka za još jaču znanstvenu aktivnost pojedinih katedri i zavoda, te za još veće sudjelovanje u prijavi europskih projekata, no takve načelne preporuke nisu uvjetovane konkretnim nedostacima utvrđenima na temelju relevantnih elemenata standarda iz dokumenta *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, za poglavlje 5.3. Smatramo da je ova preporuka dana samo da bi se pokušalo opravdati ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavređuje.

5.4. Znanstvena/umjetnička djelatnost visokog učilišta održiva je i razvojna

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Kako je potvrđeno u Samoanalizi 2022. godine, većina resursa za financiranje materijalnih troškova znanstvene djelatnosti je iz državnog proračuna. Stoga, jačanje financijskih resursa na temelju međunarodnih izvora sredstava i fondova može pomoći Fakultetu da bolje razvije znanstveno istraživanje u regionalnom i europskom kontekstu. Znanstvenici Fakulteta mogli bi više sudjelovati u kompetitivnim pozivima za financiranje projekata. Naposljetku, većim sudjelovanjem socijalnih partnera također bi se moglo privući resurse iz privatnog sektora koji bi se iskoristili za jačanje istraživanja i podrške mladim znanstvenicima. (str. 64)*

I ovdje je povjerenstvo dalo sasvim načelnu preporuku koja ne proizlazi iz eventualnih konkretnih nedostataka koji bi bili utvrđeni i istaknuti u Analizi koju je provelo povjerenstvo. Naime, sasvim je jasno da svako visoko učilište može ojačati financijske resurse na temelju međunarodnih izvora sredstava i fondova pa u tom smislu znanstvenici Fakulteta „mogli bi više sudjelovati u kompetitivnim pozivima“. No, ovakva načelna preporuka nije utemeljena na konkretnim činjeničnim utvrđenjima.

Nadalje, nije točna tvrdnja, a nije jasno niti na kojim kriterijima iz dokumenta *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, u odnosu na poglavlje 5.4., se temelji primjedba iznesena u dijelu Završnog izvješća – dio „Analiza“ koja glasi: „Bez obzira na to, treba napomenuti da uopće nije spomenuta održivost istraživačkog rada pri čemu Fakultet treba posvetiti pažnju unapređenju kvalitete života u društvu i poticati politiku otvorenog (zelenog) pristupa znanstvenoj produkciji. Iako je dio znanstvene produkcije u bazi HRČAK već u otvorenom pristupu, naglasak je ovdje više na stranim publikacijama. Činjenica da su ih uredili ugledni strani izdavači ne isključuju mogućnost da oni budu dostupni široj zajednici. Naposljetku,

to se i preporučuje u europskoj praksi, te se u skladu s time preporučuje Fakultetu da se počne razvijati u smjeru veće otvorenosti.“ (str. 64). Naime, u Samoanalizi je jasno istaknuta predanost Fakulteta konceptu Otvorene znanosti, koja se konkretizira kroz aktivno sudjelovanje predstavnika Fakulteta u radu Inicijative za Hrvatski oblak za otvorenu znanost, u okviru koje se sustavno radi na realizaciji tog koncepta na normativnoj razini i u praksi, što je jasno vidljivo iz dokumenta priloženog Samoanalizi (str. 97 Samoanalize). Pravni fakultet u Zagrebu jedan je od rijetkih fakulteta u Hrvatskoj koji su pristupili toj platformi. Dodatno, svi časopisi koje Fakultet izdaje, a Pravni fakultet u Zagrebu izdaje najviše znanstvenih časopisa od svih istovrsnih imaju u potpunosti otvoreni pristup, što se može utvrditi jednostavnim uvidom na portalu hrvatskih znanstvenih časopisa Hrčak. Dakle, iznesena tvrdnja povjerenstva jednostavno nije točna te je dojam da je dana samo da bi se pokušalo opravdati ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavređuje.

5.5. Znanstvena /umjetnička i stručna aktivnost i postignuća visokog učilišta unaprjeđuju nastavni proces

Ocjena kvalitete: zadovoljavajuća razina kvalitete

Preporuke za poboljšanje:

- *Organizacija prostora mogla bi se poboljšati koncentracijom resursa i opreme u specifičnim područjima za korištenje na preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim studijima, uz povećanje broja računala opremljenih internetom, jer je povjerenstvo tijekom posjeta shvatilo da prostori nisu u potpunosti odgovarajuće organizirani. (str. 65)*

Budući da u dijelu Analiza nije iznesena niti jedna konkretna primjedba, imajući u vidu postojeće elemente standarda iz dokumenta *Standardi za vrednovanje kvalitete sveučilišta i sastavnica sveučilišta u postupku reakreditacije*, u odnosu na poglavlje 5.5., nije jasno na kojim činjenicama se temelji iznesena preporuka. S druge strane, povjerenstvo je zaključilo da prostori nisu u potpunosti odgovarajuće organizirani, ne navodeći iz kojih razloga je to zaključilo, i to na temelju posjeta samo dvije od pet fakultetskih zgrada. Povjerenstvo je i ovdje na stajalištu, koje smatramo neopravdanim, da je Fakultet odgovoran za posljedice prirodne nepogode (dvaju potresa) koja ga je pogodila. No, čak i kad se ne bi uzelo u obzir prirodnu nepogodu, što bi bilo apsurdno, i ovdje je povjerenstvo dalo sasvim načelnu preporuku koja ne proizlazi iz eventualnih konkretnih nedostataka koji bi bili utvrđeni u Analizi niti je moguće utvrditi što za Stručno povjerenstvo znači „odgovarajuća organiziranost“ niti kako je to značenje povezano sa standardima koji su primjenjivi na ovaj postupak reakreditacije.

- *S obzirom na postignuća i doprinose visokog učilišta unapređenju nastavnog procesa, Fakultet je osigurao dobru razinu kvalitete. Međutim, taj aspekt mogao bi se poboljšati kroz veću otvorenost Fakulteta društvu u cjelini, raznim strukama, industriji te međunarodnom okruženju, kako bi mogao lakše predvidjeti potrebe društva i dati znanstvene odgovore na te potrebe. Tako bi nastavna aktivnost bila usklađenija s tim potrebama, što bi unaprijedilo obrazovanje, posebno mogućnosti zapošljavanja studenata i u sektorima izvan tradicionalnog područja struke. (str. 65)*

Budući da u dijelu Analiza nije iznesena niti jedna primjedba na koju bi se navedena preporuka mogla nadovezati, s obzirom na relevantne elemente standarda, a preporuka je jako općenita i praktički univerzalno primjenjiva, jer svako visoko učilište uvijek može biti još otvorenije prema društvu, raznim strukama itd., nije jasno na kojim se konkretnim činjenicama i pokazateljima temelji. Tim više što je, kako je već istaknuto ovdje pod 5.2., samo povjerenstvo utvrdilo da je Fakultet pokazao „veliku povezanost svojih znanstvenih istraživanja s društvom i tržištem rada, uzimajući u obzir njegove potrebe“ (str. 61). Također ovdje pod 5.2. navedeni su brojni i vrlo različiti načini angažmana nastavnika i suradnika u društvu, detaljno opisani i dokazani u Samoanalizi i prilogima, (str. 91 i 92 Samoanalize), a koji dokazuju veliku otvorenost Fakulteta društvu u cjelini.

Dojam je da su obje ove preporuke dane samo da bi se pokušalo opravdati ocjenu koja je niža od one koju Fakultet zavrđuje.